

Posam. šte. Din 1.—
četrtkova in sobotna
številka Din 50 :-
„TABOR“, izhaja vsa dan, razven
nedelj in praznikov, ob 18. uri z
datumom naslednjega dne. Stane
mesečno po pošti D 12.50, za ino-
zemstvo D 20.50, dostavljen na dom
Din 14.—, na izkaznice Din 12.50.
„NARODNI LIST“ (četrtkova šte.
„Tabora“) se naroča kot tisknik
in stane mesečno 2 Din, četrt-
letno 6 Din, polletno 12 Din,
celoletno 22.50 Din.
Naročnina se plačuje vnaprej.

Postnina plačana v gotovini.

TABOR

(NARODNI LIST)

Posam. šte. Din 1.—
četrtkova in sobotna
številka Din 50 :-
UREDNIŠTVO „Tabora“ in „Na-
rednega lista“ je v Mariboru, Ju-
žna ulica 4, I. nadstropje.
— Telefon interurban šte. 276. —
— Rokopisi se ne vračajo. —
UPRAVA je v Jurčičevi ul. št. 4,
priliježje desno. — Telefon št. 24.
SHS poštno-ek. račun za „Tabor“
11.787, za „Narodni list“ 12.853.
Na naročila brez denarja se ne
ozira. Inzeratne cene po dogovoru.

Leto: IV (II).

Maribor, četrtek 21. junija 1923.

Štev: 138 (25).

Nauk iz Bolgarske.

Maribor, 20. junija.

V naši sosedni državi Bolgariji se je minole dni dovršila velika žalost, na katero bi ne bil pred meseci še nihče niti najmanjše verjel. Še ni dolgo, kar so razni listi, ki pravijo, da so kmečki, prinašali slavospeve na kmečko zmago pri volitvah v bolgarsko ljudsko zastopstvo, v narodno sobranje; pri teh volitvah je dobila stranka Stambolijskega, nazvana zemljoradniška ali kmetijska stranka, ogromno večino vseh mandatov (nad 200) in le krog 30 mandatov so dobile vse druge stranke. Ta zmaga Stambolijskega je bila vsekakor značilen pojav in mislilo se je, da vlade, ki ima za seboj takšno zaslonbo ljudstva, sploh ni mogoče vreči.

In vendar se je to zgodilo. V eni sami noči se je zvršila v glavnem mestu Bolgarske, v Sofiji, revolucija, voditelj Stambolijskijeve stranke in njegove ministre so zaprli, vojaštvo in inteligenco je bila na strani revolucionarjev, tudi v drugih mestih Bolgarske se je zgodilo isto — in brez moči so bile naenkrat vse ogromne kmečke mase, katere je imel za seboj Stambolijski. Njihov odpor je bil v par dneh udušen, Stambolijski sam je bil v bojih ubit in konec je bilo te takozvane kmečke vlade v Bolgariji.

Kje leže vzroki strašne katastrofe, ki je zadela Stambolijskega in njegovo stranko? Ali morda samo v tem, da je bolgarska vojska stopila na stran revolucionarjev? Nemogoče! Bolgarska redna vojska sme po mirovni pogodbi šteti samo 30.000 mož, dočim se je poročalo, da je Stambolijskemu že prvi dan po revolucijski noči prihitelo na pomoč nad 100 tisoč mož, ki so gotovo tudi bili oboroženi in izza balkanskih vojn gotovo še dobri vojščaki. Samo v tem torej ne more tičati vzrok za neuspeh protirevolucije Stambolijskega. Glavne vzroke moramo vsled tega iskati pač drugje. In najti jih je prav lahko.

Vlada Stambolijskega je bila razredno-kmečka vlada, ki je vladala proti mestom in mestnemu prebivalstvu. Stranka zemljoradnikov je odbijala meščanstvo, je odbijala inteligenco in celo neprestano hujšalo kmečko ljudstvo proti meščanstvu. Saj je Stambolijski prvi dan, ko se mu je že zdelo, da je dovolj jak in da bo premagal revolucionarje, po svoji navadi imenoval Sofijo, glavno mesto Bolgarije, **pljavko** bolgarske dežele in je grozil z razrušenjem. Kakor je Radić na Hrvaškem nahujškal kmetijske mase proti meščanstvu, proti inteligenci, tako je delal Stambolijski v Bolgariji. In v trenutku revolucije je vsa ta inteligenca, je vse to meščanstvo stopilo na njeno stran, želeč, da pride na krmilo vlada, ki bo pravična za vse stanovne v enaki meri in ki ne bo celo še sama podpihovala sovražstva pri kmetih proti meščanstvu.

Tako se je zgodilo, kar se bo prej ali slej zgodilo vsaki stranki, ki se hoče naslanjati samo in izključno na en stan in

Novi režim v Bolgariji se utrjuje.

Sofija, 20. junija. (Izv.) Pristaši Stambolijskega se še vedno niso pomirili in vrše se še na več krajih ostri spopadi z vladnimi četami. Nova vlada dela z vsemi silami na to, da napravi red v notranjosti in utrdi svoj režim. V Sofiji je

življenje zopet normalno. V vladnih krogih vlada dobro razpoloženje, zlasti sedaj, ko je priznala novo vladno tudi Rumunija ter so obljubile podporo tudi Italija in Francija.

Izjave novega bolgar. zastopnika v Beogradu.

Kako je gošpodarila vlada Stambolijskega?

Zagreb, 20. junija. (Izv.) Dopisnik zagrebskih „Novosti“ je imel razgovor z novim bolgarskim odpravnikom poslov dr. Minčevom, ki je te dni došel v Beograd. Dosedanji poslanik Lindokardov, ki ni priznal nove vlade, je bil odpoklican in njegovo mesto še ni definitivno zasedeno. V razgovoru je izjavil g. Minčev, ki opravlja posle bolgarskega poslanstva, da se čudi, da se z naše strani vedno povdarja bojazen radi mirovnih in drugih pogodb, ko je nova vlada vendar odločno izjavila, da bo izpolnila vse obveznosti Bolgarije napram inozemstvu. Tudi je naglašal, da makedonstvu jušči ne podpirajo nove vlade in tudi pri prevratu niso aktivno sodelovali. Vlada nima ž njimi nikakih zvez. Zanika povratek Radoslavova in tovarišev, češ, da bi jih morala vlada takoj zapreti, tudi če jih misli pomilostiti, ker je zato potreben ne samo sklep sobranja, temveč tudi novi zakon. Tudi ni res, da je vlada izpustila člane tkzv. črnega bloka, ki jih je dal Stambolijski zapreti. Člani bivšega Stambolijskega kabineta ne bodo obtoženi veleizdaje, temveč zgolj ponever-

be in prilastitve državnega denarja. V daljšem razgovoru opisuje gospodarstvo prejšnje vlade in izid preiskave, pri kateri so našli pri raznih ministrih po več milijonov denarja v bolgarski in tuji valuti. Večina bivših ministrov je bila prej v siromašnih razmerah. Vesti o velikih nemirih v Bolgariji niso bile točne. Stambolijski je imel krog sebe 1000 kmetov, ki so bili slabo oboroženi ter že pri prvem spopadu razgnani. Današnja vlada je izključno meščanska vlada. O zaroki kralja Borisa z rumunsko princezo mu ni še ničesar znanega. Povratek bivšega kralja Ferdinanda se mu ne zdi verjeten, ker je kralj Boris že pred dveletoma letoma prekinil z njim vsake zveze. Nadalje je izjavil, da naša vlada nima vzroke, da bi novi bolgarski vladi odrekla priznanje, ker za časa preokrata ni bila prekršena nobena pogodba. Bolgarska armada šteje samo 20.000 mož. Hotel je v tej zadevi že dvakrat obiskati našega zunanjega ministra dr. Ninčiča, ki ga pa nikdar ni našel, ker je bil ali odsoten ali pa je prisostvoval kaki seji.

Iz narodne skupščine.

Konec razprave o bolgarskih dogodkih.

Beograd, 19. junija. Danes je narodna skupščina končala razpravo o dogodkih na Bolgarskem. Govoril je še radikalec Kojić, ki je seveda zagovarjal postopanje vlade. Ostro pa je napadel vladno zemljoradniško Lazić. Demokrat Sečerov je predlagal resolucijo, ki obsoja vlado, ker ni ukrenila ničesar v zaščito naših interesov in omogočila v tem na Bolgarskem vlado, ki ne daje garancij za mir na Balkanu. Vladi in njeni zunanji politiki se izreka nezaupnica. Ta resolucija je bila z glasovi radikalcev, džemijetovcev in Nemcev odklonjena. — Vlada je predložila zakonski predlog o proračunskih dvanajstinah za julij, avgust in september. V teh dvanajstinah je popolnoma prezrla zvišanje uradniških prejemkov.

Debata o narodnih in izrednih kreditih v skupščini.

Beograd, 20. junija. Danes ob 10. uri je predsednik otvoril sejo narodne skupščine. Zemljoradniški poslanec Lazić je govoril k svojemu zakonskemu predlogu o zavarovanju proti toči. Predsednik obljubil, da bo pustil pospešiti delo na tem zakonu v pododseku. Prometni minister dr. Janković je odgovarjal na interpelacijo v zadevi železnice Užice—Vardište, minister za šume in rude Srzkić na interpelacijo glede razmejitve

gozdov v južni Srbiji. Nato je skupščina prešla na dnevni red in nadaljevala razpravo o naknadnih in izrednih kreditih notranjega ministrstva. Govorila sta Lazić in Sečerov. Oba sta kritikovala postopanje notranjega ministra. Minister Vujičić obljublja, da bo dal kaznovati vse uradnike, ki so v njegovem ministertvu zakrivali zlorabe. Krediti notranjega ministrstva so bili sprejeti z malo večino glasov. Pričela se je razprava o kreditih ministrstva zdravja. Govorila sta Kremžar (kler.) in Paskovljević.

Demokrati za uradništvo.

Beograd, 19. junija. Zakonodajni odbor je nadaljeval razpravo o uradniški pragmatiki. Posl. Svetozar Pribičević je povdaril, da je položaj uradništva obupen in da ne more več čakati. Vlada pa je tako lahkomišelnost, da ni vpostavila v proračunske dvanajstine ničesar za povišek uradniških prejemkov. Zahteva, da predloži vlada tozadevni dodatek k dvanajstini. Ostro se izreka proti temu, da bi se častniki boljše plačevali nego uradništvo.

Beograd, 19. junija. Finančni odbor je nekoč razpravljal o proračunskih dvanajstinah. Posl. Kumanudi je ostro grajal, da je vlada v dvanajstinah prezrla povišanje uradniških prejemkov. Zahteva, da se za provizorno povišanje uradniških doklad sprejme v dvanajstine 400 milijonov dinarjev.

Katastrofa na Siciliji.

Lava iz ognjenika Etna pokopala več mest.

Milan, 20. junija. Izbruh Etna je mnogo strašnejši nego se je prvotno mislilo. Tok lave, visok 10 in širok 34 metrov, se pomika z brzino 250 m na uro še vedno naprej. Opustošenja so strašna. — Veliki kraji Pictoli, Pallamolata in Ferro so pod lavo pokopani. Vse lepe

pokrajine z vinogradi in sadnimi vrtovi so izginile pod lavo. Ljudstvo obupano beži in rešuje, kar more. Poleg starega žrela iz l. 1879 se je odprlo še novo. Šest žrel bruha lavo, razbeljeno kamenje in pepel. Mesto Lingua Glossa je sinoči začelo izginjati pod lavo.

Rim, 30. junija. (Izv.) Po poročilih, ki so dospela tekoni večerajšnjega popoldneva in današnjega dopoldneva, traja izbruh Etna nepretrgoma naprej. Tudi

ki ne samo izključuje od upliva v strašni, ki vse ostale stanovne, ampak z nesrečno demagogijo celo proti njim hujšala.

Bolgarski slučaj nas ponovno uči, da je edino prava in edina res demokratska politika ona, ki skuša izravnati interese stanov, ki vidi v harmoničnem razvoju vseh slojev naroda edino garancijo za napredek naroda in države.

Žetveni dopusti vojakov.

Vojni minister Pešić je izdal naredbo, da se morajo pustiti stari vojaki (lanski prejšnji rekruti) na začasn dopust radi pomoči pri žetvi in mlatvi. Rekruti pred končano rekrutsko vežbo ne morejo na dopust. Prizadeli stariši naj napravijo prošnje na komandanta čete, kjer služi sin, katerega žele dobiti na dopust. Prošnja se naj glasi prilično tako:

»Komandantu — — — — puka v

Podpisani I. I. imam silno mnogo dela z žetvijo in mlatvijo, a mi manjka delavcev. Prosim, da blagovolite dati mojemu sinu (ali hlapcu, sinu mojega viničarja) I. I., ki služi pri — — — čet — — puka v — — — enomesečni delovni dopust, da mi bo pomagal opraviti najnujnejša dela ob žetvi in mlatvi. Želim, da se mu podeli dopust v času od 1. julija do 1. avgusta. (Tu navedi dobo, v kateri ga najbolj potrebuješ doma). Sklicujem se na rešenje g. ministra vojne in morarice z dne 9. maja br. 1942 in na odgovor, ki ga je gospod minister v tem oziru dal gg. narodnim poslancem dne 8. junija 1923. Prosim nujne in ugodne rešitvi.

— — — — —, dne — — junija 1923.
Podpis

Potrdilo in priporočilo občinskega urada.

Prošnja je kolka prosta. Poslati je treba naravnost komandantu čete; dobro je, če se pošlje priporočeno.

mesto Garre je ogroženo in se je prebivalstvo že pričelo izseljevati. Na vzhodni in zapadni strani ognjenika so se odprla nova žrela, ki neprestano bruha velikanse množine lave. Lingua Glossa je brez rešitve izgubljena. Glavna reka lave teče proti Cero in uničuje vse kulture. Vzporedna reka lave je dosegla Basso di Sciora, uničila vse naselbine ter popolnoma požgala vse nasade fig. Od Casagliore je oddaljena lava samo še dvesto metrov ter je uničila že vse znamenite mestne nasade. Ob 2. uri zjutraj je dosegla lava Cero ter uničila nad 20 hiš.

Dva bolgarska poslanika v Pragi.

Praga, 20. junija. (Izv.) Kakor poroča „Pravo Lidu“, bivši bolgarski poslanik Daskakov noče predati svojih poslov od nove vlade imenovanemu poslaniku ter zapustiti poslaniškega poslopja. Zadeva je vsled eksteritorialnosti, ki jo uživajo poslanštva tujih držav, že bolj zapletena.

BORZA.

Curih, 20. junija. (Izv.) Predborza. Pariz 34.57, Beograd 6.30, London 25.64, Berlin 0.0045, Praga 16.71, Milan 25.64, Newyork 556.75, Dunaj 0.00785, žig. krone 0.00785, Sofija 7.25.

Zagreb, 20. junija. Pariz 5.45—5.55, Švica 15.85—15.95, London 4.05—4.09, Berlin 0.7—0.775, Dunaj 0.1245—0.1247, Praga 2.65—2.67, Milan 4—4.03, Newyork 87.50—88.50.

Politično obzorje.

Redukcija rdeče armade.

Sovjetska vlada se boji vojakov.

Figaro prinaša dopis svojega moskovskega korespondenta, ki vsebuje mnogo zanimivih in doslej neznanih podatkov o boljševiški rdeči armadi. Iz tega članka posnemamo:

Boljševiška rdeča armada ki je začelkom lanskega leta imela še nad 1 milijon, razpolaga sedaj samo še s 710.000 možmi, pa tudi ta stalež se bo tekom leta še znižal na 600.000 mož.

Redukcija rdeče armade je predvsem posledica pomanjkanja za vzdrževanje armade potrebnih sredstev. Stroj za tiskanje novih novčanice teče sicer noč in dan, toda ničvredni papir zadostuje jedva za vsakdanje potrebe državne uprave. Kljub temu pa je igralo pomanjkanje denarja pri redukciji rdeče armade le podrejeno vlogo. Glavni vzrok za znižanje staleža boljševiške armade je — bojazen pred vojaštvom, če tudi jo sovjetska vlada skrbno prikriva. Boljševiški voditelji se boje lastne armade, o katere zvestost in boljševiškem mišljenju nimajo pretrdnega prepričanja. Malo armado je lažje nadzirati, kakor pa veliko. To je pravi vzrok za redukcijo rdeče armade. Sovjetska vlada pa se v ostalem boji vsega, kar je organizirano: cerkev, gospodarske zadruge, a celo strokovne delavske organizacije se ji zde nevarne in neprijetne. Če kaka organizacija pokaže svojo moč, dela vlada z vsemi sredstvi na to, da jo oslabi in čele mogoče, razpusti.

Znano je, da je sovjetska vlada, predno je sklenila izvesti redukcijo lastne armade, skušala pridobiti za svoj načrt tudi vse sosedne države. Redukcijo svoje armade je slikala kot velikansko politično koncesijo, ki bi jo izvedla le, če tudi sosedje znižajo stalež svoje vojske. Sosedje so se nastavljeni pasti previdno izognili in Rusija je bila silom razmer prisiljena, sama reducirati svojo armado.

Rdeča armada je sestavljena iz pehote (280.000 mož) konjenice (60.000) in tehničnih formacij (75.000). Pazen regularnih čet razpolaga sovjetska vlada

še z iregularnimi organizacijami (155.000 mož) ter z velikopotezno organizirano policijo (60.000 mož).

Politično težišče armade leži v iregularnih četah, ki so najzanesljivejše od cele boljševiške oborožene sile. Tem četam pripadajo izključno le najzvestejši pristajši komunistične stranke.

Oprema armade je zelo pomanjkljiva. Armada razpolaga v celoti samo s 3.600 topovi in 20.000 strojnimi puškami. Municija je zelo različnega izvora, deloma japonska, francoska, angleška, nemška ali ameriška.

Z vso vmeno se je sovjetska vlada v zadnjem času posvetila organizaciji zračne flote. Tozadnemu odboru načeljuje sam Trocki. Po dosedanjem načrtu namerava zgraditi 10.000 vojnihi letal. Organizacija zračne flote mora biti do konca l. 1924 končana. Ker razpolaga Rusija samo s petimi tovarnami za letala, je malo verjetno, da bo mogla izvesti svoj načrt. V tovarnah so večinoma zaposleni samo nemški inženjerji, pilote pa izobrazujejo bivši pruski oficirji.

Voje šole so izvrstno organizirane in dobro urejene in opremljene. Njih glavna naloga je izobraževati politično zanesljive delavce za oficirje. V vodstvu vsakega zavoda je po eden politični zapnik, ki nadzira učitelje in učenice. Častniki so si ohranili vse predprave in ugodnosti, ki so jih užival v carski Rusiji. Tudi odlikovanja je morala uvesti sovjetska vlada. Najvišje vojaško odlikovanje je rdeča zastava. V glavnem pa se rdeča armada prav malo razlikuje od bivše caristične.

Bilo pa bi zelo napačno, soditi rdečo armado po sliki, ki jo nudi, kadar nastopijo posamezni oddelki v Moskvi ali Petrogradu pred kakim inozemskim dostojanstvenikom. Ob takih prilikah nastopajo le najboljši vojaki v novih oblekah, dobro rejeni... drugi pa nosijo raztrgano obleko, prehrana pa je skrajno slaba.

mo v bivši kraljevini Srbiji, na vso državo. Po tem zakonu se kmetu ne sme izvršiti potom prodati pet jutrov orance, hiša in pohištvo niti, ako je dolžan državne davke.

— **Jugoslavlani v Avstraliji.** Glasom dopisa, ki ga objavlja nek jugoslovanski list v Chicagu, živi v Avstraliji krog 60 naših rojakov. Izmed teh je dvajset farmerjev, ostali pa so poljedelci, trgovci, obrtniki in delavci. Farmerji se v glavnem bavijo s pridelovanjem sladkornega trsa. Naše ljudi zlasti cene kot vzorne poljedelce ter jih radi sprejemajo za obdelavo zemljišč. Vsi Jugoslavlani žive v Avstraliji razmeroma dobro ter prihranijo tudi mnogo denarja, ki ga pošiljajo v domovino. Mnogo izmed njih si je pridobilo že lepo premoženje, bodisi kot delavci, trgovci ali obrtniki. Tudi med domačini uživajo velik ugled.

— **Jugoslavlani v ameriški norišnici.** Kakor poročajo ameriški listi, je v živčnem zavodu že dalje časa nek Roko Domjan, rodom iz Jugoslavije. Mož je pri zdravi pameti in je bil pred daljšim časom oddan v zavod radi nekega živčnega napada, ki pa se mu odtlej ni več ponovil. Uprava zavoda ga noče izpustiti, ker nima nikogar, da bi se zavzel zanj in ki bi zanj jamčil za slučaj, da se napadi ponove.

— **Jugoslavlani med najboljšimi ameriški plesalci.** Chicaški listi poročajo o plesu, ki so ga priredili uslužbenci neke velike chicaške tvrdke. Na tem plesu je bila za najboljši par razpisana nagrada. Izmed vseh 400 parov sta dobila nagrado naša rojaka Ernest Kovačič in Marija Pardis.

— **Blagajnik ministrstva zunanjih zadev aretiran.** Pred par meseci je na zagoneten način izginil iz Beograda blagajnik zunanjega ministrstva, Vladislav Gaković. V blagajni so odkrili razne nerednosti. Vsa zasledovanja za beguncem so ostala brezuspešna in splošno se je mislilo, da mu je uspelo pobegniti v Ameriko. Te dni pa so slučajno prestrigli neko njegovo pismo, ki ga je pisal iz Dubrovnika svojemu prijatelju v Beograd. Piše, da živi v hiši svoje znanke, neke dijakinje kakor pravi beg. Seveda je policija njegovemu begstvu nemudoma napravila konec ter ga prepeljala v Beograd, kjer bo moral polagati račune pred sodiščem.

— **Pobuna v reških zaporih.** Minulo soboto zvečer so se uprli kaznjenci v reških zaporih. Razbili so vrata in zidove v ječah ter skušali priti na prosto. Ječarji so pobegnili. Vse dohode h kaznilnici je zasedlo vojaštvo, da prepreči beg kaznjencev. Pravi vzrok pobune ni znani. Trdi se, da so morali kaznjenci preveč stradati. V teh zaporih je tudi znani zagrebški morilec/Paskijević, ki čaka na izročitev jugoslovanskim oblastem.

— **Zareka bolgarskega kralja Berisa** se vrši te dni v Sinaji, kamor je kralj v terek odpotoval.

— **Nemiri v Nemčiji.** Vsled grozovito naraščajoče draginje je prišlo v Nemčiji

na več krajih do nemirov. V nedeljo so se vršile protidraginjske demonstracije v Berlinu. Demonstranti so skušali razbiti več trgovskih izložb, radi česar je morala nastopiti policija. Nad Brandenburgom je radi številnih protidraginjskih izredov proglašeno obsešno stanje. Stavka, ki je izbruhnila nedavno, je imela s prva samo gospodarske cilje. Sedaj pa so stavljajoči tudi politične zahteve, med drugim ustanovitev proletarskih centurijev. Na več krajih je prišlo do oboroženih spopadov s policijo.

— **Bruhanje ognjenika Etna.** V nedeljo jutraj je začel ognjenik Etna silno bruhati. Ob 6.20 so močni potresni sunki naznanjali nov izbruh in kmalu nato je začelo padati kamenje, pomešano s pepelom. Prebivalstvo v okolici je v naglici naložilo svoje imetje na vozove ter pobegnulo. Na severni strani se je odprlo pet novih žrel, ki neprestano bruhaajo. Vsa polja daleč na okoli so uničena. Pri Legua Glossa je nastal 300 m širok potok lave, ki se premika 250 m na uro. Na drugih krajih je lava v dvanajstih urah poplavlila 8 km daleč vso pokrajino. Ogroženo prebivalstvo je večinoma še pravočasno pobegnulo. Iz Katanje so odšle pomožne akcije.

— **V 35 letih prehodil 267.750 milj.** Sedaj bi bil že na mesecu. To je rekord pismonoše v Baltimore, Davida Walcha. Celih 35 let je korakal po mestnih ulicah, na svoj 65. rojstni dan pa je nedavno stopil v pokoj.

— **Times» o stanju rdeče armade.** »Ruskulta« poroča: V zvezi z angleško-ruskimi pogajanjmi poroča »Times« o rdeči armadi sledeče: Rdeča armada je štela leta 1922 krog 950 tisoč mož. Po delni demobilizaciji se je zmanjšalo to število na 710 tisoč mož. Radi težavne preskrbe vojske pa se mora to število v smislu sklepa izvršilnega odbora do 1. januarja 1924 znižati na pol milijona mož. Armada ima na razpolago dva milijona pušk, 14.500 težkih in 5.700 lahkih mitraljez. Trocki polaga mnogo upov v zgradbo mogočne zračne flote, ki bi naj imela 10.000 letal. Doslej jih ima samo 200. Pač pa imata Anglija in Italija številne naročbe letal za rusko zračno floto, dočim bo skrbela Nemčija za strokovno naobrazbo pilotov.

— **Rumunija namerava kupiti ruske brodovje.** »Ruskulta« doznava iz Moskve, da bo kljub protestom sovjetske rukse vlade tekom tega meseca prodano bivše rusko vojno brodovje na javni dražbi v Marseillu. Osemnajst vojnihi ladij namerava kupiti Rumunija, ki se je v to svrbo že pogajala z maršalom Fochom in generalom Bertelloujem. Rumunija ponuja za to brodovje 100 milijonov francoskih frankov, ki bi jih posodila Francija za naoboroževanje.

— **Cene v moskovskih hotelih.** »Ruskulta« izvestijae prinašajo cenik moskovskih hotelov, ki so ga odredile sovjetske oblasti. V prvovrstnih hotelih

tere, vzkliale: — Umrjem, umrjem! — ali strahoma molčale.

Brat Mino se je hotel odvrniti, pa se ni mogel in proti njegovi volji mu ostanejo oči odprte.

Nimfe pa so s svojimi rokami objele bedra kozonočev, grizle so jih, božale in dražile svoje divje ljubavnike, se jim podajale in jih objemale ter skrivale s svojimi tesli, bistrejšimi in vitkejšimi od potokov, ki so se od iv razlivali proti njihovim nogam.

Ta prizor je bil vzrok, da je brat Mino grešil v mislih in željah. Zazelel je, da bi bil sam eden teh demonov — pol-ljudi, pol-zveri — in da bi pritiskal na svoja prsa florentinsko gospo, ki jo je ljubil nekoč v cvetu svoje mladosti in ki je umrla.

Kozonočci so se že razkropili po livadah. Ti so si jemali strd iz divjih pravej, oni so mužili piščali iz trstike, pet drugi so skakali drug na drugega ali se trkali s svojimi rogati čeli. Cvetne livado pa so pokrivala nepremično telo sa Nimf kot nežni ljubzenski zaostanki. Brat Mino je leže na kameniti ploči tro-petal, zakaj tako silna je bila njegova želja, in že sedaj je občutil vso stranov greha.

Naenkrat se ena od Nimf slučajno obrne na njegovo stran in zakliče:

»Človek, človek!«

In ga s prstem pokaže tovariščam.

Poglejte, sestrice, to ni pastir. Nimi piščali iz trstike. Tudi ni gospodar ka-

Dnevna kronika.

— **Resnicoljubni »Slov. Gospodar« in glavne šolske počitnice.** »Slov. Gospodar« že zopet prav po klerikalno laže, da se začnejo letos glavne šolske počitnice dne 28. jun. po zaslugi »brezobzirnega liberalnega učiteljstva«. »Tabor« je pred kratkim dokazal, da ni učiteljstvo odredilo teh glavnih počitnic, temveč naučni oddelek pokrajinske uprave v Ljubljani. Toda tonzoram okrog »Sloven. Gospodarja« zaman kaj pojasnjuješ in dokazuješ. Ti katoliški gospodje pač hočejo v imenu svoje velike ljubezni do bližnjega učiteljstvo pred narodom obrekovati, opravljati in sumničiti, ker vedo, da z lažjo za svoje nečedne namene več dosežejo, nego z resnico. Maziljenemu uredniku »Slov. Gosp.« torej moramo

D. S. Merežkovski:

Sveti Satir.

(Florentinska legenda. — Po motivu Anatola Francea.)

Brat Mino je s pokoro nadkriljeval vse ostale samostanske brate in vzlic svoji mladosti modro upravljati premoženje samostana Santa Tiora. Bil je pobožen in se je rad udajal razmišljanjem in molitvam. Časih je prišel v tem v pravó navdušenje. Kakor sv. Francisek, njegov duševni oče, je skladal tudi on v prostem narodnem jeziku pesmi o najzvišnejši, najpopolnejši ljubezni, kakršna je ljubezen napram Bogu. In vse te visoke pesmi niso grešile ne v merilu ne v smislu. Zakaj Mino je proučil sedem »artes liberalis« na vseučilišču v Bologni.

Ko se Mino nekega večera izprehaja po samostanskem obokanem hodniku, občuti, kako se mu srce z nemiro in žalostjo napolni ob spominu na neko florentinsko gospo, ki jo je nekoč ljubil v cvetu prve mladosti, ko še ni odevala njegovega telesa halja sv. Franciška.

Z molitvijo se obrne k Bogu in ga prosi, naj mu odvzame grešne slike. A njegovo srce je ostalo žalostno.

Mislil je: »Zvonovi pojo kakor angeli, Ave Marija; a njihov glas se izgublja v večerni megli. Umetnik, s katerim se je proslavilo mesto Perruggio, je slikal na namostnjski steni žene, ki so z dišavami

iz velikega katekizma ponoviti besede: »Odpravi od sebe hudobna usta in opravljive ustnice naj bodo daleč od tebe! Preg. 4, 14.« »Slov. Gospodar« bi pravilno ravnal, če bi povabil krajne šolske svete, ki so se lani proti preložitvi glavnih počitnic pritožili, naj uporabijo odločljivo moč svojih ugovorov, ter naj odredijo glavne počitnice po starem, kakor je to »Tabor« v svoji 126. številki obrazložil. Vsak drug način vrtanja je za sedaj brezuspešen. Naše po krivici napadeno učiteljstvo se naj tolaži z resnico, da so bode hudoba pri »Slov. Gospodarju« sama kaznovala.

— **Zakon v varstvo malega kmeta.** Vlada ima namen razširiti zakon o zaščiti malega posestnika, ki velja sedaj sa-

hotel maziliti mrtvo truplo Kristusovo, in naslikal jih je, kako z neizrekljivo ljubeznijo ogledujejo Odrašenikov grob. A somrak zakriva njihove solze, duši njihov jok in jaz se ne morem z njimi izjokati. Studenec sredi dvorišča je bil prej pokrit z golobi, ki so prileteli, da se napijejo; a odleteli so, ker v jamicah kamenite ograje niso našli vode. Tudi moja duša, Gospod, je utihnila kakor zvon, odeta v somrak kakor one žene, usehla kakor ta studenec. O sladki Jezus, zakaj je moje srce tako suho, mračno in nemo, ko si mi vendar Ti svetloba, petje ptic in izvir žive vode?

Bal se je vrniti se v svojo celico in mislilo, da si z molitvijo prežene žalost in se umiri, se napoti v cerkev. Gosti mrak je napolnjeval zgradbo, ki jo je pred več ko stopetdeset leti zgradil veliki Margariton na razvalinah nekdanjega templja rimskih bogov. Frater Mino gre v cerkev in poklekne v kapelo, posvečeno sv. nadangelu Mihaelu, čigar legenda je bila naslikana na zidu. Motna svetloba, ki jo je metala na strop obešana svetiljka, ni mogla pokazati sv. nadangela, kako se bori z vragom in tehta človeške duše. Le mesec, ki je prihajal skozi okno, je obsvetljeval grob sv. Satira tam pod oboki na desni strani velikega oltarja. Ta grob, podelast in okrogel, počoben kupoli kudi, je bil starejši od cerkve, in na njem imel vsekanih treh križev, bi gotovo vsakdo dejal, da je star poganski »ko-fag«.

štane soba 8 zlatih rubljev, v hotelih druge vrste 5, a v ostalih 3 zlate rublje na dan. Za eden zlati rubelj se plača 57 milijonov papirnatih sovjetskih. Te cene stopijo v veljavo s 1. julijem t. l.

— Smrt učenjaka-puščavnik. Iz Londona poročajo, da je umrl na otoku Danku znani učenjak E. J. Banfield. Na tem samotnem otoku v Polineziji je živel učenjak s svojo ženo polnih 25 let. Pred par dnevi je privozil mimo obkoka nek angleški parnik, ki je opazil znake neke ženske ter pristal. Na otoku so našli ženo umrlega, ki je izjavila, da živi že štirinajst dni popolnoma sama na celnem otoku, ker je mož umrl. Morgarjiso umrlemu takoj priredili pogreb ter ga pokopali na sigurnem mestu. Vdovo so povabili, naj se odpelje s parnikom nazaj v domovino, toda žena je ponudbo odbila. Nek mornar se je javil prostovoljno, da ostane pri njej ter jo čuva pred event. nevarnostmi. Pokojni Banfield je pred 25 leti kupil cel otok, ki meri krog 3000 kvadratnih metrov v površju. Takrat je živel na otoku še par domačinov, ki pa so po njegovem prihodu pobegnili. Z ženo je obdeloval košček polja, ki mu je dajal vso hrano, ki sta jo rabila za sebe. Poleg tega je proučeval fauno in floro tega kraja. Rezultate svojih študij je obdelal v dveh zvezkih, ki bosta v kratkem izšla.

— Tajinstveni podzemeljski plini na Angleškem. Iz Swansea, malega mesta v Walesu na Angleškem poročajo, da so se tam pojavili tajni podzemeljski plini, ki ogrožajo vse mesto. Na doslej še neopojasnjeno način se je zgodilo že več eksplozij. Strokovnjaki, ki preiskujejo to zagonečko, so mnenja, da prihaja plin iz zemlje in skozi zidove v stanovanja. Plamenček vžigalice ali svetilke zadostuje, da se plin vžge in eksplodira. Mnogo prebivalcev se je radi te stalne nevarnosti že izselilo.

— Praktični ameriški sodniki. Ameriška sodišča sodijo hitro in praktično. — Evo primera! Nedavno je bil v Chicagu prijavljen nek lastnik avtomobila radi prenege vožnje. Pred sodnikom se je zagovarjal, da je to sploh nemogoče, ker vozi njegov avtomobil kvečjemu 40 milj na uro. Sodnik mu ni verjel. Skupno z redarjem in obtožencem je šel k avtomobilu ter se odpeljal iz mesta v okolico in nazaj. Pri tem se je sam prepričal, da prevozi avtomobil tudi več kakor 50 milj. Sodba je bila hitra in kratka: Avtomobil se zapleni, radi varanja oblasti, pa mora obtoženec plačati še 100 dolarjev globe.

— Kako zdravijo umobolne na Danem? Na zavodu za umobolne v Rekildu pri Kopenhagenu so se že dalje časa vrtili poskusi zdravljenja po Wagner-Jaureggovi metodi potom injekcij malarija-seruma. Kakor poroča sedaj ravnatelj zavoda dr. Biesgalt, so ti poskusi dosegli izredno lepe uspehe. Pri 30 slučajih paralize, med temi taki, ki so prihajali direktno od sifilide, je bilo 70 odstotkov ozdravljenih. Pri 40 odstotkih je dosežena popolna delazmožnost.

terega bližnjih dvorcev, kojih male vrtove med grički nad vinogradi ščiti bog Priap, izrezan iz bukovega lesa. Kaj tedaj išče med nami, če ni ne pastir ne govedar in ne vrtnar? Lice ima namršeno in neprivačno, v njegovih očeh ne vidim ljubezni do bogov in boginj, ki bivajo na nebu, v šumah in gorah. Obleden je kakor barbar. Morebiti je Skit. Stopimo k tujcu in pogledimo, če ni prišel med nas kot neprijatelj, da skali naše vrelce, da poseka naša debla, da vdre v nedra gora in razodene sirovim ljudem skrivnost naših srečnih bivaljš. Pojdimo Mnajda, pojdimo Egleja, Neera, Melibeja!

»Pojdimo!« odvrne Mnajda. — »Z rožjem!«

»Pojdimo!« vzkliknejo kakor z enim glasom.

Brat Mino vidi, kako vstajajo, trgajo rožne cvete in se mu bližajo oborožene z rožami in trnjem. A oddaljenost, ki se mu je prej zdela tako mala, da bi se lahko pritisnil k tem ženam in na svojem telesu občutil njihov dih, je naglo začela rasti in zdelo se mu je, kakor da prihajajo iz daljnega gozda. Z njihovih evetlič usten so padale pretnje, in kolikor bližje so prihajale, toliko bolj so se izpreminjale. Z vsakim svojim korakom so izgubljale del svoje lepote in svoje mladosti in svet njihove mladosti je ve-

— Amundsen ne poleti na severni tečaj. Amundsen je opustil nameravani polet na severni tečaj, ker so vse poskušne vožnje slabo izpadle.

— Občudovanje ženske nagote stalo možaka sto dolarjev. V Chicagu je neki Edwin Donnell skozi neko okno opazoval krasno žensko, ki se je kopala v svoji kopalnici — v Evini obleki seveda. Ko je stal pred strogim sodnikom, ki ni najbrže tak občudovalec ženske lepote, je moral seči globoko v žep in odšteti sto dolarjev za tistih par minut zabave.

Poziv javnosti!

Rojstna hiša našega velikega pesnika Antona Aškercja v Globokem pri Rimskih toplicah se nahaja v zelo žalostnem stanju. V njej že celo vrsto let nihče ne prebiva in je radi tega tudi nihče ne popravlja. Preti nevarnost, da popolnoma razpade in nastane groblje. Da pa ne bi kazale razvaline mesta, kjer je zagledal naš Aškerc luč sveta, se je osnoval v Rimskih toplicah odbor s sodelovanjem rodoljubov iz Laškega, ki si je nadel nalogo, da preskrbi sredstva, s katerimi bi popravil hišo. Odbor izrecno povdarja, da je ta akcija popolnoma nepolitična in nestrankarska, ampak da hoče samo obnoviti Aškercovo rojstno hišo in jo s tem obvarovati popolnega razpada. Radi tega se obrača odbor na vsa kulturna in prosvetna društva, da ga podpirajo pri tem rodoljubnem delu. Vsako društvo naj priredi vsaj eno predavanje o Aškercu ali kako drugo prireditve v korist fondu za obnovo Aškercove rojstne hiše. Odbor bo tudi razposlal nabiralne pole raznim društvom in rodoljubom, da zbirajo prispevke v ta namen; odbor upa, da se bodo vsi radi volje odzvali temu pozivu. Denarni prispevki naj se pošiljajo na naslov: »Aškercov dom, Laško«, drugi dopisi pa na naslov: »Odbor za obnovo Aškercove rojstne hiše v Rimskih toplicah«. Končno pripominja odbor, da je popolnoma neodvisen od odbora za Aškercov spomenik v Ljubljani.

Rimske toplice, 10. junija 1923.

Predsednik: Mejak Rudolf, postajni načelnik. Podpredsednik Trop Franjo, župnik. Tajnik: Dworak Karol, progovni mojster.

Dopisi.

Racerski dvor pri Kamnici. K sobotni notici »Tabora« pod »Javno vprašanje« dodamo še sledeče: Kakor znano, imajo gospodarji navedenega posestva svoj sedež v znano bogatem samostanu »Admont« v N. A. — torej tam tudi svoje blaginje. Kolikor smo izvedeli iz verodostojne strani, nameravajo ti č. g. duhovniki iz Admonta tu iztočiti — pod večo — okrog 100 polovnjakov vina. Po cenah, kakor ga prodajajo, bi znašal dobiček tega prodanega vina čez 1.000.000 jugosl. kron, pri čem so pa že k temu pripadajoči davki po 4 krone za liter odšteti. Ta svota bo seveda romala v nemški avstr. Admont. Kajti veliki dohodki iz živinoreje itd. na teh ogromnih posestvih daleko zadostujejo za vzdrže-

nel kakor rože, ki so jih držale v rokah. Najprej so jim upadle oči, ustni koti so se pobesili. Vrat, poprej čist in bel, se je pokril z globokimi brazdami, po nagubanem čelu so jim padali prameni sivih las. Pristopile so, vejice njihovih oči pa so bile rdečkaste in ustne položene na brezobna dlesna. Pristopale so in držale suhe rože v rokah, črnih in grčavih kakor staro dračje, ki z njim prebivaleci Cian-tije kurjijo ob mrzlih nočeh po mejah. Pristopale so s tresočo glavo in podrsavale na slabih nogah.

Ko so dospele do kraja, kjer je ležal brat Mino, so se izpremenile povsem v strašne čarovnice, škilave in brkate od nosa do brade, suhih in povešenih prsi. Zbrale so se krog njega.

»Oj, kako je lep!« pravi prva. »Bled je kakor platno, sree pa mu bje kakor zaj-cu, ki ga preganja lovec. Sestrica Egleja, kaj naj napravimo z njim?«

»Draga Neera,« odvrne Egleja, »razparati bi mu morale prsi, vzeti iz njih sree in na njegovo mesto položiti gobo.«

»Ne, ne!« reče Melibeja. »To bi bila prehuda kazen za radovednost in željo, da pogleda v naš dom. Zaenkrat ne bomo prestroge. Izšibajmo ga z metlami.«

Kar takoj pograbiljo brata, mu vržejo kufu preko glave ter ga začno šibati z zveznjati ostrega trnja, ki so ga držale v rokah.

vanje gospodarstva, ker svojim viničarjem kljub bogastvu ne plačujejo več ko 12 kron dnevno, koscem pa namesto običajne cene 150—200 kron le 20 kron dnevno. Kolikor je nam znano, se vinotoč dovoljuje le revnejšim kmetijskim slojem, da si s tem opomorejo s plačevanjem davkov in kritjem svojih dolgov, katerih ima naš kmet čez glavo, nikoli se pa to ni dovolilo bogatašem in to radi tega ne, ker bogataš po navadi vedno poseduje trgovske zmožnosti kakor tudi potrebni kapital, da more svoje pridelke izvažati na debelo, medtem, ko naš revni kmet nima ne enega ne drugega. Še manj se je pa vinotoč dovoljeval tujim državljanom. Zato se nam ta privilegij zdi zelo čuden, če pomislimo na naše tlačene in preganjane brate na Primorskem in Koroškem. Kolikor tudi vemo, so samostanski gospodarji tega Racerskega dvora s svojim vinom vedno »spekulirali« s tem, da so svoja vina pustili ležati leta in leta in šele tedaj prodajali, kadar se jim je zdel za to primeren čas, kar znači, da imajo v take svrhe dovolj posode in premoženja na razpolago, so torej vedno bili v stanu spravljati svoj prihodnji vinski pridelek. Njihova brezobzirna konkurenca napram našim revnim kmetom je z ozirom na današnjo draginjo tembolj krivična. Ker se pa vinotoč na Racerskem dvoru nahaja v neposredni bližini Maribora, je naval ogromen. Da bi pa bil še večji, si nabavijo celo godbo, nabirajo za godce denar, kar je pri vinotočih sploh prepovedano. Kratko rečeno, ti dušni pastirji konkurirajo proti našim revnim kmetom (od katerih še povrh živijo od njih bire) tako močno, da so naši kmečki vinotoči docela prazni in kmet je že v velikih skrbih, kam bode spravljati svoj prihodnji vinski pridelek, če ostalega vina ne proda, kako bode kril svoje dolgove itd. Zanimivo pa je dejstvo, da smo še pred kratkim slišali raz prižnic grožnje s peklenjskim ognjem na pijančevalce, posebno pa na one, kateri ta posel opravljajo med časom službe božje. Sedaj pa, ko imajo ti znani bogati duhovniki svoj vinotoč ni več slišati kakih groženj s »peklenjskim ognjem«. Sedaj je vse dovoljeno, nihče nič ne reče, če se na Racerskem dvoru tudi pijančuje med časom službe božje. — Celo dosežani iskreni klerikalni pristaši so prišli do prepričanja, da je vse, kar se sliši raz prižnic, sam »lari fari«, da se za nič drugega ne gre, kakor samo le za napolnjenje že itak polnih blagin — nikdar stihl admontskih duhovnikov. Če pa šetaš iz Maribora proti Kamnici, opazuješ domov se vračajoče goste iz duhovniškega Racerskega dvora, pri nji priliki opaziš žalostno sliko. — Moški, ženske in otroci tuleči in preklinjajoči, — vse pijane! — Človeku se kar gabi, če primeri to žalostno sliko s politikujočim glasnikom »presvetega srca Jezusovega«. Za naše slepo ljudstvo in prizadete klerikalne kmete je ta brezobziren pojav duhovništva dobro zdravilo za zbujanje — njihovih od klerikalne politike narkotiziranih spečih duš. — Naravna pot rimskega klerikalizma k propadu.

Radvanje. Prostovoljna požarna brigada v Radvanju priredi dne 1. julija t. l. veliko gozdno veselico v Zg. Radvanju s pričetkom ob treh popoldne. Vstopnina 5 D. Za razne zabave bo najbolje pre-

Ko se pokaže kri, jim da Neera znamenje, naj prestanajo.

»Dosti je,« pravi. »To je moj dragi. Videla sem, kako me je nežno pogledal.« Nasmejala se je, iz spodnje čeljusti pa se ji je pokazal črn zob, tako dolg, da se ji je dotikal neba. Sepetala je:

»Pridi k meni, Adonis!«

In nato takoj besno:

»Kaj? Neče? Hladen je? Oj ta žalitev! Prezira me! Sestrice, maščujte me! Mnajda, Egleja, Melibeja, maščujte svoje tovarišice!«

Na ta poziv vse zopet pograbiljo svoje bodeče metle in prično tako udrihati po nesrečnem bratu, da je postalo njegovo telo kmalu ena sama velika rana. Časih odnehajo, da se izkašljajo in izpljujejo, potem pa so ga bile še besneje. Nehale so šele takrat, ko se je že onesveščal.

Neera je rekla:

»Mislim, da me drugič ne bo žalil s svojim preziranjem, ki mi še zdaj žene kri v lica. Pustimo ga, naj živi. Ako pa izda skrivnost naših iger in naslad, ga ubijemo. Na svidenje, lepoteč!«

Po teh besedah sede starka na brata in ga polije s smrdljivo tekočino. Isto storo vse njene tovarišice po vrsti, nato se po vrnejo k grobu sv. Satira, izgrinejo skozi ozko razpoklino v pokrovi ter puste svojo žrtev ležati v smrdljivi mlakuži.

(Dolje prihodnjic)

skrbljivo. Dobra kuhinja in klet. Čisti dobiček se bo porabil za popravilo brizgaln. K obilnemu obisku vabi — Odbor.

Hoče. (Delovanje podružnice družbe sv. Cirila in Metoda.) Tukajšnja podružnica je imela svoj letni občni zbor v nedeljo dne 17. junija t. l. v prostorih gostilne g. Gselmana pri kolodvoru. Iz tajnikovega poročila posnamemo, da se je delovanje podružnice omejilo na nabiranje rednih in podpornih članov ter prostovoljnih prispevkov za že izvršeno popravilo Murkovega nagrobnega spomenika na domačem pokopališču. Tajnica poroča, da je bila v pretečenem letu nabrala pri 59 rednih članih in 10 dobrotnikih znesek 251 D., kateri se je brez vsakega odbitka poslal osrednjemu odboru v Ljubljani. V načelstvo za prihodnje leto so bili enoglasno izvoljeni: Andlovce Ivan načelnikom, Santl Franc namestnikom, Vauhnik Miha in Kožuh Vilma tajnikom; Rojko Milica in Eržen Anica blagajničarkam. Vodenik Anton in Kajnik Alojz pregledovalcem računov, Čiček Franc, Jarc Ivan in Petek Jurij odbornikom. Ker je prišel odbor v tako spretno in zanesljive roke, je upati, da bode podružnica v tekočem letu delovala še z večjim uspehom. Po izčrpanem dnevnem redu je predaval društveni tajnik o ljubezni in spoštovanju Slovanov do lipe. Vsi navzoči so sledili izvajanju z velikim zanimanjem in zadovoljstvom. Pri prosti zabavi se je nabralo za Murkov spomenik še okroglo 100 D., tako da bode dolg kmalu poravnat. Na veselo svidenje!

Ptuj. Vodstvo okr. glavarstva je zopet prevzel g. dr. Otmar Pirkmajer, ki se je vrnil s svojega študijskega dopusta. Prebivalstvo okraja ga prisrčno zopet pozdravlja v svoji sredi!

Beltinci. Dne 10. junija t. l. je priredil pripravljalni odbor Jugoslovenske Matice v vseh prostorih hotela »Pri kroni« v Beltincih diletantno predstavo z začetkom ob 17. uri in sicer: »Pogodba«, veseloigra v dveh dejanjih in »V civilu«, veseloigra v enem dejanju. Igra je izborna izpadla, igrali so večinoma domačini iz Beltince, na pomoč pa so prišli tudi igralci iz sosednih krajev. Med odmorom je sviral beltingska godba pod vodstvom gospoda Ivana Kociperja. Predstave se je udeležilo mnogo občinstva, med drugimi tudi glavar Lipovšek s spremstvom iz Murske Sobote, gospa grofica Marija Žiči s spremstvom, častita duhovščina, dr. Kolarš s soprogo, domače učiteljstvo, kakor tudi iz cele okolice trgovci in obrtniki z obitelji, vsi nastavljeni s posebnimi grofici Žiči, kakor tudi drugi beltingski in okoliški občani. Obisk je bil zelo zadovoljiv, čeravno je bilo v sosedni občini prošenje (žeganje), v Murski Soboti pa vinska razstava. Po predstavi je bila prosta zabava. Čisti dobiček je namenjen za Jugoslovensko Matico.

Iz Vuzenice. (Občni zbor JM za Maribor in okoliš.) Nedeljo dne 17. t. m. popoldne se je vršil v gostilni g. E. Mravljaka v Vuzenici prvi občni zbor podružnice Jugoslovenske Matice za Maribor in okoliš. Predsednik podružnice, g. dekan dr. Mörtl je otvoril zborovanje in pozdravil navzoče, ki so se v razveseljivem številu odzvali vabilu. Nato se je spomnil ustanovnega obnega zbora, ki se je vršil lani meseca marca v Mariboru in katerega sta se udeležila glavni tajnik JM g. Mahkota in vseučil. prof. dr. Ilešič. Potem je v vznesenih besedah razložil pomen JM in povdarjal, da bi bilo zlasti treba podpirati naše zatirane brate na Koroškem, ker je tu nevarnost posebno velika, da jih izgubimo; manjka jim tiste narodne vzgoje in zavednosti, ki je glavna odporna sila naših bratov na jugu. Z ozirom na žalosten položaj naših rojakov onkraj državne meje je sveta dolžnost vsakega Slovenca, da podpira JM s tem, da ji pristopi kot član. Preteklo poslovno leto je Mariborska podružnica štela 94 članov; nadejamo se, da bo v tekočem letu število prekoračilo sto. — Iz izčrpnega poročila tajnika g. nadučitelja Lešnika je bilo posneti, da je odbor zelo pridno deloval v preteklem letu. Razpredelba članov na posamezne stanove je pokazala, da tvori pretežno večino pobožnega uradništva (med drugimi sloji se žali bog smisel za JM še ni posebno razširila). Tajnik je končno omenil, da se naj vsak odbornik zaveda svoje dolžnosti, ko je izvoljen; naj ne misli, da je z izvolitvijo končano tudi njegovo odborniško delo. — Blagajnik g. davkar Bonač je dal lep pregled vseh podružničnih dohodkov in izdatkov in zve-

seljem konstatiral, da so v preteklem letu znašali dohodki 3624 D in sicer iz članarine, darov in drugih prispevkov. — Navzoči preglednik računov je predlagal absolutorij, ki se je soglasno sprejel. — Novo izvoljeni odbor za poslovno leto 1923 se v bistvu ni spremenil od lanskega, pač pa se je razširil tako, da ima skoro v vsaki občini svojega zastopnika. Ker se k slučajnostim ni oglasil nihče, je predsednik ob 18. uri zaključil oficijelni del, se zahvalil za pozornost in prosil g. Josipa Mravljaka, da nastopi s svojim orkestrom. Kmalu so se po dvorani začeli razlegati ubrani glasovi, ki so utihnili šele, ko se je bližala — policijska ura. Oktet je zelo napredoval in dosegel že precejšnjo spretnost; želeli bi bilo, da bi vztrajal na tej poti in vedno skrbel za razvedrilo pri družabnih sestankih, ki so nujno potrebni pri sedanjih narodnostnih razmerah v marenborškem okraju (radi narodne zavednosti spomnim le na zadnji občini zbor obrtnega društva v Vuhrednu!). Z izrednim navdušenjem je občinstvo pozdravilo samospeve gospice Kogelnik, ki nas je zlasti očarala s »Kanglico« in »Pastirico«; upamo, da nam bo kmalu zopet dana prilika, slišati ta simpatično doneči, čisti in krepki glas.

Opletica. (Nov svetnik v Čadramu.) Pri nas smo kar čez noč dobili novega svetnika. Na dan sv. Rešnjega Telesa so bili »nedolžni« Orli in Orlice v telovadnih oblekah z belimi rožami na glavi razpostavljeni pred oltarjem farne cerkve, mesto da bi pustili pred oltar majhne belooblečene deklice, kakor je drugod navada. Eden teh Orlov je držal v rokah lesenega ptica-malika, mesto Boga. Nosil ga je potem tudi med procesijo. Slišal se je pozneje na raznih krajih pogovor celo starih ženic: »Svet je popolnoma narobe. Včasih smo pri procesijah hodili za Bogom, sedaj moramo za lesenim pticem. Pa res, prišel je čas, da naj zopet začnemo malikovati in naj verujemo v več Bogov, med temi tudi v lesene ptice. Predsednika Orlov vljudo prosimo, naj nam javi, kdaj se bo obhajal god tega svetnika, da ga tudi mi proslavimo.

Industrijsko-obrtna vzorčna izložba v Mariboru

združena z vinarsko, vrtnarsko, umetniško in gradbeno razstavo.

(Od 15. do 26. avgusta 1923.)

Same 10 dni še traja prijavni rok, ki poteka reciklično dne 1. julija. Opozorjamo na to zlasti obrtnike, da ne bo pozneje radi dodelitve prostorov nepotrebnega tadelovanja. Na pozneje došle prijave se z ozirom na veliko število razstavljalcev ne bo mogoče ozirati. Zato naj rade ne zamudi tega roka, ker je čas zelo kratek in čaka odbor še ogromno dela!

Lastni paviljoni. Vsi razstavljalci, ki nameravajo zgraditi lastne paviljone, se pozivljajo, da predložijo razstavnemu odboru najkasneje do 20. julija tozadavne načrte v svojo odobritve. Paviljoni se smejo postaviti še le potem, ko je razstavni odbor načrt sprejel in odobril.

Popust na železnica. Prometno ministertvo je dovolilo 50% popust na vseh železniških progah naše države in to za prevoz razstavnega blaga, če je naslovljeno na »Industrijsko-obrtno vzorčno izložbo v Mariboru«, kakor tudi za vse obiskovalce razstave, ki dobe tozadavne legitimacije. Legitimacije bodo te dni razposlane ter stanejo 20 Din. Dobe se tudi v pisarni razstavnega odbora v Mariboru, Aleksandrova cesta 22.

Vsa pojasnila glede razstave daje izključno le pisarna razstavnega odbora v Mariboru, Aleksandrova cesta 22, tel. int. št. 325.

Sokolstvo.

o Načelstvo Kola Jahačev vabi vse svoje članstvo, da se udeleži članskega sestanka v četrtek, 21. tm. ob 20. uri v restavraciji Narodnega doma. Zdravo!

o Sokol v Studencih priredi v nedeljo dne 15. julija telovadni nastop na vrtu Sokolskega doma v Studencih in se prosijo druga društva, da se na to prireditve ozirajo.

Vidovdanska proslava

gojenk »Državnega ženskega učiteljskega v Mariboru« dne 25. in 26. junija 1923 ob pol 20. uri v Mestnem gledališču.

Sporod:

1. Državna himna.
2. Iv. Zajc: Lastavicama, enoglasen ženski zbor s klavirjem.
3. Ant. Nedved: Na tujih tleh, dvoglasen ženski zbor s klavirjem.
4. Ign. Hladnik: Hrepenenje po pomlad, ovoglasen ženski zbor s klavirjem.
5. Frv. Ropas: Tam na vrtni gredi, četveroglasen ženski zbor.
6. Ant. Dvořák: Prstan srečnih dni, dvoglasen ženski zbor s klavirjem.
7. Materina pesem, igra s petjem v 3. dejanju. Pevske točke zložil prof. I. Sprachmann.

Čisti dobiček je namenjen »Podpornemu društvu« na zavodu.

Naše šole.

Sprejemni izpiti v I. letnik drž. meščanskega učiteljskega v Mariboru. Vpisovanje v I. letnik omenjenega zavoda se vrši dne 28. junija od 11.—12. ure v ravnateljstvu. Učenci, ki so dovršili IV. gimnazijski ali realni razred ali nastavni razred meščanske šole, vstopijo v I. letnik brez izpita, dokazati morajo le, da imajo posluh za glasbene predmete. Vsi drugi učenci delajo dne 29. junija od 8.—12. ure pismeni, dne 30. junija popoldne ob 2. uri pa ustmeni sprejemni izpit. Vsak učenec naj prinese s seboj zadnje šolsko izpričevalo in krstni (rojstni) list. Uradni zdravnik bo pri vsakem učencu določil, če je duševno in telesno sposoben za učiteljski stan. Jeseni bo sprejetih v I. letnik le toliko gojencev, v kolikor bo to prostor dopuščal. — Ravnateljstvo.

Vpisovanje na drž. dvorazredni trgovski šoli v Mariboru za šolsko leto 1923-24 se vrši dne 29. in 30. junija tl. vsakokrat od 8.—12. ure na Zrinškega trgu I-I. Brez sprejemnega izpita je možen vstop v I. letnik onim učencem in učenkam, ki so dovršili IV. razred srednje ali IV. (nastavni) oziroma III. razred meščanske šole ali IV. razred liceja ali pripravljali razred dvorazredne trgovske šole. Na novo vstopajoči učenci in učenke morajo predložiti krstni (rojstni) list in zadnje šolsko izpričevalo. Vnanji učenci in učenke naj pošljejo omenjeni listini po pošti ravnateljstvu šole najkasneje do 4. julija. Pošiljati mora biti priložena znanika za odgovor. Morebitni sprejemni izpiti se bodo vršili z ostalimi izpiti v prvih dneh septembra. Vsled pomanjkanja učnih prostorov je pripravljali razred na tukajšnjem zavodu okinjen.

Na državni realni gimnaziji v Celju se vrši vzprejemni izpit v I. razred v soboto 30. tm. ob 8. uri popoldne. Učenci naj pridejo v spremstvu staršev ali njihovih namestnikov in prinese s seboj krstni list in šolsko izpričevalo, na katerem bodi opomnjeno, da je izdano v svrhu vzprejema v srednjo šolo. — Ravnateljstvo.

Meščanska šola v Št. Lenartu v Slov. goricah. Vpisovanje v I. razred za šol. leto 1923-24 se vrši dne 29. in 30. junija ter 1. julija vsakokrat od 9.—11. ure v pisarni šol. poslopija meščanske šole. Učenci in učenke morajo priti v spremstvu roditeljev ali njihovih namestnikov. Prinesiti morajo s seboj krstni izpisek in šolsko naznanilo o z dobrimi redi dovršenem 5. šolskem letu. Stari morajo biti 11 let ali pa morajo 11. leto starosti završiti vsaj s koncem tega leta.

Državna realna gimnazija v Ptuj. Vzprejemni izpit za prvi razred bo v soboto 30. junija tl. Vpisovanje se vrši isti dan od 8.—9., na kar se začne pismeni izpit iz slovenščine in računstva (od 9. do 11.). Popoldne bodo ustni izpiti. Pri glasi za vzprejemni izpit se lahko zvrše tudi pred 30. junijem osebno pri ravnatelju ali pismeno po pošti. Predložiti je treba rojstni list in izpričevalo osnovne šole z redi iz verouka, slovenščine in računstva.

Obiskujte

mestni muzej

v Cankarjevi ulici. Odprt vsako nedeljo od 10.—12. ure. Vstopnina 1 dinar.

Zveze Slovenije z našim morjem.

Zveza za tujski promet v Sloveniji nam javlja: Ravnokar smo prejeli nove plovidbene rede Jadranske plovitbe na Sušaku, ki veljajo od 1. junija. Ti vozni redi pomenjajo velik korak naprej, ker so se zveze iz Bakra izdatno pomnožile in izboljšale. Vrhutega je otvorila Jadranska plovitba posebne proge Trst - Split in Trst - Metković, o katerih govorimo pozneje. Naše občinstvo bodejo predvsem zanimale zveze iz Bakra s Šibenikom, Splitom, Hvarom, Korčulo, Gružom in Kotorom, potem tudi lokalne proge iz Bakra v Kraljevicu, Crikvenico, Selce, Baško, Krk, Aleksandrovo in Rab. Iz Bakra imamo z parobrodi Jadranske plovitbe sledeče zveze:

I. Daljnje vožnje.

1. v Šibenik: odhod iz Bakra za vse parobrode ob 18. uri v nedeljo, ponedeljek, torek, četrtek in soboto; prihod v Šibenik v ponedeljek, sredo, petek in nedeljo ob 6.30 odnosno 6.45. Samo poštni parnik, ki odhaja iz Bakra v ponedeljek ob 18. preko Raba, dospe v Šibenik šele v torek ob 9.30.

2. v Split: odhod iz Bakra za vse parobrode ob 18. uri v nedeljo, ponedeljek, torek, četrtek in soboto; prihod v Split v ponedeljek, sredo, petek in nedeljo ob 11.45. Samo poštni parobrod, ki odhaja v ponedeljek ob 18. uri iz Bakra preko Raba ter se ustavlja tudi v Trogiru in Kaštelih, dospe v Split šele v torek ob 16.30.

3. na Hvar: odhod iz Bakra za vse parobrode ob 18. uri v nedeljo, ponedeljek in četrtek; prihod na Hvar v ponedeljek, petek ob 20.30; poštni parobrod, ki odhaja iz Bakra v ponedeljek ob 18. preko Raba, Šibenika, Trogira, Kaštelov, Splita, Jelse in Starega grada, dospe na Hvar šele v sredo ob 10.30.

4. v Korčulo: odhod iz Bakra za vse parobrode ob 18. uri vsako nedeljo, ponedeljek in četrtek; prihod v Korčulo v torek in soboto ob 1. uri ponoči. Poštni parnik, ki odhaja iz Bakra v ponedeljek, preko Raba, Šibenika, Trogira, Kaštelov, Splita, Jelse, Starega grada, Hvara, Visja, Komitje prispe v Korčulo šele v četrtek ob 8.45.

5. v Gruž (pristan za Dubrovnik). Odhod iz Bakra ob 18. uri vsako nedeljo in četrtek; prihod v Gruž v torek in soboto ob 6. uri zjutraj.

6. v Kotor: odhod iz Bakra ob 18. uri vsako nedeljo in četrtek; prihod v Kotor v torek in soboto ob 15.15.

7. v Metković: odhod iz Bakra vsak torek in soboto ob 18. uri; prihod v Metković preko Šibenika, Splita, Omiša in Makarske v četrtek in ponedeljek ob 10.30.

II. Bliznje proge.

1. v Kraljevicu, Crikvenico, Selce, Novi: a) Iz Bakra vozi vsak dan parnik ob 9. uri zjutraj ter prispe v Kraljevicu ob 9.15, v Crikvenico ob 10.20, v Selce ob 10.35 in v Novi ob 11.10. — b) Razven tega vozi vsak dan izveniške nedelje, parnik v Kraljevicu, Crikvenico, Selce, Novi ob 14. ter prispe v Kraljevicu ob 14.15, v Crikvenico ob 15.30, v Selce ob 15.50 in v Novi ob 16.35. — c) Iz Bakra odhaja vrhuta šole parnik brze proge Bakar-Rab (samo I. razred) vsaki ponedeljek, sredo in petek ob 8. uri zjutraj ter prispe v Crikvenico ob 9.10, v Novi 9.45. Parnik se ustavi samo po potrebi v Kraljevicu in v Selcih. — d) Konečno vozi vsak četrtek parnik iz Bakra ob 5. uri zjutraj ter prispe v Kraljevicu ob 5.15, v Crikvenico ob 6.15, v Novi ob 6.50.

2. Bakar - Rab: a) Brza proga (samo I. razred) odhod iz Bakra ob 8. uri vsaki ponedeljek, sredo in petek; prihod na Rab ob 13. uri. — b) navadna proga ob nedeljah, torek in četrtek ter sobotah ob 9. uri iz Bakra; prihod na Rab ob 15.30. — c) Vsak ponedeljek vozi iz Bakra ob 18. uri parnik, ki dospe na Rab ob 22. uri.

3. Bakar - Baška: a) brza proga (samo I. razred) odhod iz Bakra ob 8. uri zjutraj vsak ponedeljek, sredo in petek; prihod v Baško ob 11.05. Razen tega vozi vsako nedeljo, torek in soboto parnik iz Bakra ob 9. uri ter privozi v Baško ob 13.15.

4. Bakar - Aleksandrovo: odhod iz Bakra vsak ponedeljek, torek, sredo in petek ob 14. uri; prihod v Aleksandrovo ob 18.20.

Jadranska plovitba je upeljala letos tudi dnevno vožnjo med Sušakom in Vr-

nikom. Parnik odhaja vsaki dan razen nedelje iz Sušaka ob 13. uri ter se ustavi v Kraljevicu ob 13.50, v Crikvenici ob 15.30 ter dospe na Vrnik ob 17. uri.

Razen teh imenovanih prog je osnovala Jadranska plovitba še posebno službo med Trstom in važnejšimi kraji Dalmacije, tako, da se jugoslovansko občinstvo lahko vozi po parnikih svoje države iz Trsta v Dalmacijo in sicer odhaja iz Trsta parnik vsak torek ob 17. uri ter prispe v Šibenik v sredo ob 11.30, v Trogiru ob 15.45 in v Split ob 17. uri. — Nadalje odhaja iz Trsta en parnik ob sobotah ob 16. uri ter dospe v Šibenik v nedeljo ob 11. v Split ob 16. v Omiš v ponedeljek ob 11.30, v Makarsko ob 13.45 in v Metković ob 18.30. Vsem takaj imenovanim program odgovarjajo analogni parniki, ki se vračajo v izhodišča Bakar, Sušak ali Trst. Natančnejše podatke daje radevoljno Zveza za tujski promet (Tourist-Office) v Ljubljani ter blagajnice Jadranske plovitbe v posameznih mestih in krajih Dalmacije in našega Primorja.

Zveza za tujski promet pričakuje še od parobrodarskega društva »Dalmatija« poletnega plovidbenega reda. Kakor hitro dospe, ga bode v izveščku objavila naša javnost.

Tedenski pregled

za naročnike »Narodnega lista«.

Petek, 15. junija: Državni prevrat v Bolgariji se je razvil v krvavo meščansko vojno. Dve vladi se borita na življenje in smrt. — Po vesteh iz Bolgarije se nagiba zmaga Stamboliškemu. v Sofiji se njegove zmage zelo boje. Kralj Boris in revolucionarni ministrski predsednik Cankov sta vedno pripravljena na beg. Vojda makedonskih ustašev je izdal povelje za napad na našo mejo. Naša vlada pripravlja vojaško intervencijo v Bolgariji, kakor hitro bi se pokazalo, da je Bolgarija kršila mirovno pogodbo. — Vse države male antante so sporazumne z Jugoslavijo. Za enkrat namerava poslati vlada v imenu Male antante novi bolgarski vladi ostro protestno noto.

Sobota, 16. junija. Naša vlada ne priznava nove bolgarske vlade. Pri vladah velesil bo podvzela energične diplomatske korake, da prepreči kršitev neillyske mirovne pogodbe. Na seji ministrskega sveta, ki se je vršila pod predsedstvom kralja, je bil odobren tekst note, ki se pošlje bolgarski vladi. — Položaj se je za Stamboliškega poslabšal. Ne potrjene vesti pravijo, da je ujet. Med Stamboliškijevimi in pristaši nove vlade se vrše hudi boji ker so vse zveze prekinjene, ni mogoče dobiti natančnih poročil.

Nedelja, 17. junija. Ker položaj na Bolgarskem še vedno ni pojasnjen, je naša vlada odgodila demaršo v Sofiji. O Stamboliškem se trdi, da je bil v bojih pri Slavovici ubit, kar pa naš poslanik v Sofiji ne potrjuje in je brzkone razširila vest nova vlada, da bi ustrašila pristaše Stamboliškega. — Minister zunanjih zadev dr. Ninčić je svoj ekspezo o dogodkih na Bolgarskem odgodil, do ponedeljka.

Ponedeljek, 18. junija. Danes se je vršila seja načelnikov strank, na kateri je zunanji minister poročal o razvoju dogodkov na Bolgarskem ter o vzroku, zakaj je naša vlada opustila demaršo v Bolgariji. Bolgarska vlada, ki so jo podprle tudi velesile, zagotavlja, da bo izvršila vse mirovne pogodbe. Ker ni bila ugotovljena nobena kršitev pogodb, tudi ni bilo vzroka za intervencijo. Dokazano pa je, da ima za bolgarskimi dogodki svoje prste Italija in ž njo vred tudi Madžarska. Vest o smrti Stamboliškega je potrjena. Bil je ujet in na begu ubit.

Torek, 19. junija. Nemir v Bolgariji se je poleg. Uporniki so se po smrti Stamboliškega udali. Stamboliškijevo truplo so danes pokopali brez vsake svečanosti zelo skromno in tiho. — Cankova vlada je samo prehodna. Novo vlado, ki naj izvede volitve, bo sestavil bivši ministrski predsednik Danev. Volitve bodo v jeseni.

Turistika in sport.

o Mariborska koča. Sezona je pričela. Kdor hoče prebiti poletne počitnice v zdravem gorskem zraku, naj si nabavi nakaznico za sobe pri tvrdki Pinter & Leonard. Sobe solnčne, zračne z vso opremo. Hrana prvovrstna, postrežba točna. Natančnejše pri omenjeni tvrdki. — Odbor SPD

Mariborske vesti.

Maribor, 20. junija 1923.

Smrtina koša. V torek je preminul v Mariboru g. Miha Schwarz, davčni upravitelj v pokoju. Pogreb se vrši v četrtek, dne 21. junija ob četrtni na 16. uri iz mrtvašnice na mestnem pokopališču v Pobrežju. Pokojnik je bil vedno vzoren naprednjak in pristaš demokratske stranke. Kot neomahljiv narodnjak je stal trdno v boju tudi takrat, ko je bilo še nevarno priznavati v avstrijski državi službi slovensko narodnost. Bodi vrlim možu ohranjen trajen spomin!

Mestno plinarstvo v Mariboru si je te dni ogledala večja komisija iz Nemčije, obstoječa iz zastopnikov in strokovnjakov mest Frankfurt in Kochendorf. Zanimali so se predvsem za dvoplinsko napravo, ki obratuje že nad leto dni izključno z rujavini premogom (trboveljskim) in je vzbudila vsled tega občo pozornost ne le v krogih napredne tehnike, nego tudi pri raznih občinah. Odločilno je topogledno vplival obrat mariborske plinarne razur na omenjeno komisijo, tudi na strokovnjake drugih mest in le tako so se na podlagi tu pridobljenih izkušenj odločila tudi mesta Ljubljana, Subotica in Celje za preureditev plinarne na dvoplinski sistem. Vsekakor znane preureditve plinarne po najnovejših tehničnih pridobitvah napredek imenovanih občin tudi z gospodarskega stališča in to tembolj, ker je proizvajanje plina ceneje ter popolnoma neodvisno od inozemskega premoga.

Najlepše romane in druge raznovrstne knjige iz svetovnega slovstva v vseh jezikih izposojuje proti neznatni izposojnini »Ljudska knjižnica« v Narodnem domu. Knjižnica kupi takoj po izidu vsako novo slovensko knjigo.

Pevcem društva »Jadrana« se javlja, da se vrši pevska vaja v sredo 20. t. m. ob 8. uri zv. v prostorih Glasbene Matice.

Mestno kopališče je izven nedelje in ponedeljka vse dni v tednu odprto. Parna kopel je ob sredah in petkih za dame, ostale dni za gospode. Občinstvo se opozarja, da mu v prvih kopeljskih dneh ni treba čakati na kopel. Kopališče je odprto od 10. ure do 19. popoldne, blagajna pa do 18.

Kavarna v mestnem parku. Pri lepem vremenu dnevno koncert od pol 17. do pol 19. in od 19. do 24. ure. Sladoled in domače pecivo.

Zasluzeno plačilo. Našim čitateljem bo še gotovo v spominu, kako ljuto so napadali klerikalci v svojih tukajšnjih listih magistratnega uradnika g. Ježa, ki je končno zahteval disciplinarno preiskavo. K tajni seji, ki je razpravljala o tej zadevi, je klerikalni občinski odbornik dr. Leskovar ljuto napadal g. Ježa ter ga dolžil raznih nečednosti. Za vse to je zvedel g. Jež potem zapisnika dotične razprave, ki mu je bil dostavljen v svrhu obrambe ter vložil zoper dr. Leskovarja tožbo. Pri razpravi minulo soboto dr. Leskovar svojih trditvev ni mogel dokazati in je bil obsojen na 1000 Dinarjev denarne globe. Tako je vsaj eden klerikalni obrekovalce prejel zaslužen plačilo, drugi pa se še vedno skrivajo za poslaniško imuniteto svojega odgovornega uradnika, kjer lahko še nadalje obrekujejo in kradejo čast svojemu bližnjemu, ne da bi jih bilo mogoče postaviti pred sodnika.

Inkretova afera še ni končana, dasi je »Straža« svojemu somišljeniku že čestitala. Kakor doznavamo, nastopita še dve novi priči, ki doslej še nista bili zaslisani in ki hočeta dokazati, da je Inkret, čim je zvedel za govorice o nakupu vojaške barake, sam pismeno priznal novemu občinskemu svetu, da je barako kupil za občino in da je pripravljen plačati občini odškodnino. S tem je stopila cela afera v nov stadij.

Prepoved beračenja, ki jo je večeraj objavil policijski komisariat, so nekateri napačno tolmačili. Policijska ne namerava kaznovati vsakega posameznega dardovalca, temveč samo one gostilničarje in kavarnarje, ki trpe beračenje v svojih lokalih. Toliko v pojasnilo.

Otroci na cesti. Kljub številnim nesrečam, ki so se že pripetile vsled nepazljivosti staršev in odgovornih varuhov, je še vedno opaziti na ulicah in cestah, zlasti v predmestjih vse polno otrok brez nadzorstva. Policijski organi imajo nalog, da prijavijo vsak tak slučaj, in se bo proti odgovornim varuhom oziroma staršem uvedlo postopanje radi zanemarjenja dolžnosti.

Prosveta.
x **Domoznanstvo za osnovne šole.** Zemljepisni podatki in zgodovinske slike o kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev. Učencem osnovnih šol v ponavljanje sestavlja Josip Brinar. Izdala in založila Goričar & Leskovšek v Celju. Opetovanje je že učiteljsvo izrazilo željo, da bi osnovne šole dobile primerne realne knjižnice, iz katerih bi mogli učenci tudi doma ponavljati učno snov, ki se je v šoli obravnavala. Tej občni želji hoče zadostiti Brinarjevo »Domoznanstvo«, ki prinaša v jedrnat, vzorni obliki najvažnejše podatke iz zemljepisa in zgodovine o naši kraljevini jugoslovanski. Doselej so si morali učenci učno snov iz domoznanstva v šoli sprosti napisavati v svoje beležnice, kar je po nepotrebnem jemalo čisto dragocenega časa. Tudi Citanke poudarjajo domoznanstvo gradivo namo m nepopolnih odlomkih, ker se iz večine ozirajo največ le na leposlovno nalogo penke. To občutno vrzel bo vsaj v najvažnejšem realnem predmetu odpravilo pregledno sestavljeno »Domoznanstvo«, ki obsega v prvem delu zemljepisne, v drugem zgodovinske podatke.

Prosveta.

Objave.
x **Zborovanje krajevnega skupine Maribor Osrednjega društva trgovskih zastavljencev** se vrši v četrtek 21. t. m. ob 20. uri zvečer v kazinski dvorani. Tovariši in tovarišice udeležite se polnočestvilno! Obravnavala se bodo važna socialna, stanovska in društvena vprašanja, kakor tudi rezultat meznega gibanja.
x **Zarja v Pobrežju** priredi dne 1. julija veliko vrtno veselico v gostilni g. Balona. Igrala bo koncertna godba »Drave«. Na to se naj ozirajo društva v okolici.
x **Veliko ljudsko tombolo** z lepimi dobrotami priredi požarna bramba na Pobrežju pri Mariboru v nedeljo, dne 8. julija na Sp. Pobrežju na posestvu g. Kirbiša. Čisti dobiček je namenjen za nabavo avtomobila za brizgalno. Razen tombole bo še raznovrstni bogati spored.

Objave.

Sport.
Pomen lahke atletike za telesno vzgojo.
Lahka atletika je jedro sportnega udejstvovanja. Nobena sportna panoga nam ne nudi toliko dobrin, ni v stanu, tako smotreno, enakomerno in obenem estetično izvežbanost človeškega telesa, kakor lahka atletika. To so spoznali vsi moderni sportniki in vsi narodi in vse države posvečajo zaradi tega lahki atletiki posebno skrb in pažnjo. Le v našem sportnem življenju lahka atletika še ne zavzema onega mesta, ki ji po vsej pravici gre.

Vaša telesna vežba mora biti harmonična v funkciji in v obliki, to je na znotraj in na zunaj. Take harmonije pa le dosežemo, ako se medsebojno dopolnjujejo vse tri vrste sportnega udejstvovanja, ki jih poznamo, to je hitro delo, težko delo in vztrajno delo.

Sport.

Pomen lahke atletike za telesno vzgojo.

Lahka atletika je jedro sportnega udejstvovanja. Nobena sportna panoga nam ne nudi toliko dobrin, ni v stanu, tako smotreno, enakomerno in obenem estetično izvežbanost človeškega telesa, kakor lahka atletika. To so spoznali vsi moderni sportniki in vsi narodi in vse države posvečajo zaradi tega lahki atletiki posebno skrb in pažnjo. Le v našem sportnem življenju lahka atletika še ne zavzema onega mesta, ki ji po vsej pravici gre.

Vaša telesna vežba mora biti harmonična v funkciji in v obliki, to je na znotraj in na zunaj. Take harmonije pa le dosežemo, ako se medsebojno dopolnjujejo vse tri vrste sportnega udejstvovanja, ki jih poznamo, to je hitro delo, težko delo in vztrajno delo.

delo. Enakomerna izvežbanost v vseh teh treh vrstah sportnega dela ustvarja tip človeka, ki ga priznavamo za najbolj mnogostranskega v telesnih sposobnostih in za najlepšega v obliki.

Katera teh treh vrst sportnega dela pa je najvažnejša? Na to nam odgovarja narava sama. V gotovih dobah razvoja kaže vsaka teh vrst svoje najboljše učinke. Za mladino so v prvi vrsti primerne vežbe v hitrosti in spretnosti. hitrost in spretnost odgovarjata stremljenju mladostnega organizma in naj torej prideta posebno do izraza. Jakost in vztrajnost smeta v tej dobi imeti le podrejeno vlogo. Oni sta lastnost doraslega organizma. Enostransko bi se jima vdalose v razvoju se nahajajoče mladostno telo, ako bi se ju preveč poudarjalo. Kajti mladostno telo je mehko kakor vosek in odgovarja na globoke učinke težkega in vztrajnega dela dosti hitreje, kakor si to mislimo. Krenilo bi s srednje poti harmonije in bi nikdar ne doseglo individualno mogoče največje usposobljenosti. Mladostni organizem, ki že kaže znake jakosti in vztrajnosti, pomenja zmoto v vzgoji. Kdo se pri tem ne spominja na slike enostransko pretirane telovadbe na orodju, ki smo jih še v polpretekli dobi imeli priliko opazovati, mladeniče s širokimi, čezmerno razviti pleči, ponosne na svoje bicepse, pri tem pa po navadi slabotnih nog, okorne postave in neelegantne hoje? Enostransko udejstvovanje proužroča enostransko rast, med tem ko drugi telesni organi zaostajajo v razvoju. Skladnost človeškega telesa pa trpi tem bolj, čim prej se v razvojni dobi posamezne sposobnosti čezmerno izrabljajo, druge pa zanemarijajo in čim dalje traja tako enostransko udejstvovanje. Smoter vzgoje v mladosti je sloko, visoko raščeno telo s čvrstimi organi in prožnimi udi, ki si po dozelelosti z lahkoto in brez škode prisvoji lastnosti jakosti in vztrajnosti. Sportna vzgoja v mladosti mora vsestransko izpodbujati rast telesa. Hitrost, jakost, vztrajnost — v tej vrsti vidimo te lastnosti nastopati na organizmu in v tej vrsti se polagoma zopet izgubljajo. Najprvo začne pojemati hitrost in spretnost, potem jakost in nazadnje vztrajnost.

Iz predstojčih izvajanj izhaja, da je harmonična vzgoja telesa le mogoča, ako se pravilno uveljavljajo vse tri vrste sportnega dela. S tega vidika imamo presojati razne panoge telesnih vežb ter takoj uvidimo, da stavljen nalogu smotreno dosega samo lahka atletika. Tek na kratke, srednje in dolge distance, gozdni tek (Cross country), tek z zaprekami, štafeti in maratonski tek, skok v višino in na daljavo, skok ob palici, metanje diska, kopje in kroglice so nam sredstva, sredstva, da poljubno, toda zavedno uporabljamo hitro, težko in vztrajno delo in tako dosežemo harmonično vzgojo telesa. Vsak človek ima trup, kakršnega si je sam pridobil in zaslužil. Koder torej nista vplivale bolezni ali zunanja sila, pripada vsa odgovornost človeku samemu. Kako malo jih je pa, ki to vejo, posebno v mladostni dobi, ko so na tem, da dajo svojemu telesu trajno obliko? Telesno vzgojevalna metoda lahke atletike bi se morala zaradi tega razviti že v ljudski šoli. Proste vaje, tek na kratke distance, skok v višino in na daljavo naj bi bil početek, s katerim bi se moglo pričeti posebno v ugodnem letnem času, na prostem, pa ne za red, kakor dosedaj, temveč za čast prvenstva, ker pohvala in konkurenca najbolj vzpodbujata k tekmovanju.

Veliki vzgojevalni pomen lahke atletike so uvideli vsi resni sportniki, vsi klubi pa, ki umevajo prave sportne naloge, najsi goje katerokoli panogo sporta: nogomet ali veslanje, tenis, plavanje ali turizmo, so upeljali kot nekako osnovno vzgojevalno šolo za svoj naraščaj lahke atletiko. O tem bomo imeli priliko govoriti še pozneje. Da pojasnimo pomen lahke atletike za sport in telesno vzgojo vobče, naj tu posebej izpregovorimo le o dveh njenih panogah.

Pred vsem o tek. Mnogi ljudje bodo silno začuden, ako jim povemo, da po večini ne znajo pravilno dihati in žvečiti, ampak tudi ne hoditi in še manj teči. Da je moč o tem napisati obsežne in zanimive knjige, se jim bo zdelo višek nesmiselnosti. In vendar je temu tako. Pravilen tek je zelo težak in vsak

tekač doživlja v razvoju od svojega navadnega kretanja do sportno pravilne hoje in do teka sličen prehod, kakor otrok, ki se v svojem prvem življenjskem letu dvigne z vseh štirih in za silo vzdržuje ravnovesje napravljajo svoje prve korake. Angleži, ki so v svojem življenjskem doumevanju vsega, kar je enostavno, v pravilen sport preizobrazili naravno kretanje človeka, hoje in tek, pretkašajo le zaradi tega še danes drugarode v raznih sportnih panogah. Kaje tek je pričetek vsega sporta: naj se gre za tenis, nogomet, smučanje ali turizmo. Kdor se strogo izpolnjuje fizikalne zakone hoje in teka na hitreje giblje, bo tako na igrišču kakor na gorah vsikdar v sprednji vrsti. Oglejmo si pa tudi met diska in kopja. To sta dve panogi sporta, ki vzbujata v gledalcu največji estetični užitek, od izvajalca pa zahtevata jakost in elan, združen z največjo eleganco. In prav gotovo ni naključje, da najdemo med metanci diska in konja najlepše moške postave, ne one žive sisteme mišičnatih grb in izrastkov, ki nam jih predstavlja farnjezijski Herkul, temveč krepke in sloke idealne prikazni, kakršna je na pr. Myronov »Metalec diska«. Met diska je velika umetnost, ki zahteva, da pred metom v nekakem vrtincu napnemo vse mišice telesa. Kajti diska pravzaprav ne vrže laketi; laketi le nosi metalo ki ga z zaletno silo okretajočega se telesa zalučimo v daljavo. Posebno prožnost telesa in nakratno silno kontrakcijo mišic zahteva pa tudi met kopja. Kako estetičen je ustop v trenotku, ko zažene metalec v visokem loku v zrak! Met kopja zahteva vsestransko izobrazovano telo, hitre noge, žilavo ledveno in trebušno mišičevje, gibčna pleča, čvrste roke in posebno vztrajnost živčevja.

Ako smo na željo Lahkoatletskega podsaveza napisali te propagandne vrstice, ima to svoj poseben namen. Že iz predstojčih izvajanj mora biti jasen veliki, da rekli bi vitalni pomen lahke atletike za vse sportne klube. Toda še vedno je nekaj posebno izvenljubljanskih klubov, ki lahki atletiki ne posvečajo potrebne pozornosti. V prvi vrsti velja to za mariborske in celjske nogometne klube. Eden teh klubov si je celo nadel ime atletikov, pa v resnici ne goji atletike. In vendar bi se morali ravno nogometarji žariti in kaliti v lahki atletiki, kakor žari in kalijo železo v ognju. Naj citiramo iz 1. letnika »Sporta« besede slovenskega sportnega pisatelja: »Pri žogi je treba pred vsem vztrajnih, urnih tekačev, ker napadalec in krilec brez teka sta na igrišču ničli. Branilca morata biti trdna, odporna. Noben še tako močan karambol ju ne sme spraviti iz ravnotežja. In goalman rabi skoka in gibčnosti, za katero je najboljša predpriprava tek in skok pri gojenju lahke atletike«.

Za zgled naj bi tem klubom služila »Ilirija«, prvak Slovenije v nogometu. Pred mnogimi leti ustanovljena zgolj kot nogometni klub, je kmalu uvidela veliki pomen lahke atletike in jo je začela intenzivno gojiti. Danes ima sekcije malo da ne za vse sportne panoge, za tenis, drsanje, smučanje, plavanje itd. Med njenimi člani nahajamo izborne atlete. Levo krilo, priznano eden najboljših forwardov Jugoslavije, je izvrsten tekač na srednje distance, se odlikuje v metu kopja in drži v skoku na daljavo neoficijalen rekord. Eden branilcev je izvrsten sprinter in nič manj odličen metalec kopja. Dolgoletni in sloviti goalman se je odlikoval v metu diska. Nič manj se ne odlikujejo člani »Primorja«, ki goje lahko atletiko najintenzivneje v posebni sekciji »Jadrana« in drugih klubov. »Ljubljanski sportni klub«, ki goji le plavanje in veslanje, zahteva od svojega naraščaja intenzivno delo v lahki atletiki in mu je priredil posebno tekališče.

Brez vsega pripoznamo, da zahteva lahka atletika ravno od nogometarjev nekaj samozatajevanja. Sportno neukemu občinstvu ne nudi lahka atletika toliko za oko in za živce, kakor razburilive nogometne tekme. Lahkega atleta zaradi tega ne spremlja vselej ono vzhicenje in izpodbujanje občinstva, ki boddri nogometarja. Toda pravi sportnik je le tisti, ki se zaradi stvari same, iz nesebičnega veselja nad lastno čvrstostjo vda telesnim vež-

bam, strežet za kar le moč mnogostranskim udejstvovanjem mišic, živcev in čutil ni mu pa na tem, da bi svojo osebo postavljaj v središče kratkega javnega zanimanja. Kdor je kdaj treniral za tekmo v teku, to najenostavnejšo in najlepšo panogo lahke atletike, se bo vsikdar z veseljem spominjal časa, ko se je v tednih pred tekmo vsak dan proti večeru z lahko tekmovalno dresu pod vsakdanjo obleko, s „sprinterami“ v žepu, peljal s kolesom iz mesta do tihega gozdnega kotička, kjer je od nikogar opazovan pod zelenim vejevjem slekel modno obleko obul „sprinterce“ ter v lahkem večernem vetriču absolvirati predpisanih 800 m, vsak dan nekoliko novišujoč tempo. Bilo mu je kakor da bi vsa telesna teža padla od njega, kakor da bi se prožile kite in mišice in razširili vsi pljučni mehurčki. To je, kar nas v treningu osrečuje pri vseh sportnih panogah, skoraj neopazno, a neizbežno in zanesljivo utrjenje telesa in volje. In gotovo je dokaj resnica na tem, ako čujemo, da more danes le sport odgojiti prave može.

Niti najmanj ne dvomimo da se bo v vseh sportnih klubih udomačila lahka atletika, ako se v vsakem klubu najde le en sportnik, ki spozna njen veliki telesno-vzgojevalni pomen in ki jo propagira s potrebno vztrajnostjo.

Med tem je lahka atletika že tudi pri nas v Sloveniji nastopila svojo brezdvomno zmagovalno pot. Za propagandni štafetni tek, ki ga je Lahkoatletski podsavez na binkoštni ponedeljek priredil v Ljubljani, poklonil je dnevnik „Jutro“, oficijelni organ Sportne zveze in vseh podsavezov, prehodni pokal. „Primorje“ si ni dal iztrgati lavorike in je izobiljal čas od 5 minut 1/10 sekund lanskega leta na 4 minute 47 1/5 sekund. Tako ima vse upanje, da si prihodnje leto pribori pokal. Med občinstvom pa je bilo opaziti vedno več zanimanja in smisla za sportne telesne vežbe. Naj bi ta sportni dogodek vplival na vse one klube, ki doslej lahki atletiki niso posvečali potrebne pozornosti — korist bodo imeli le oni sami!

Hidroelektrična centrala pri Krškem.

Med načrti za nadaljni razvoj Zagreba je tudi načrt za zgradbo velike električne centrale na Savi pri Krškem. To potrebo dokazuje tudi razvoj naše obrti in industrije, ki bo prišla do prave veljave še le tedaj, ko bo lahko imela cenejši pogon. Dosedanji veliki stroški za pogon onemogočajo vsako uspešno konkurenco s cenejšim inozemstvom. Kljub tej potrebi in vsem načrtom doslej še ni prišlo do zgradbe primerne centrale, na eni strani radi težavnega finančnega položaja, na drugi strani pa radi pomanjkanja sposobnih ljudi na onih mestih, ki imajo vodstvo v rokah.

Razvoj domače industrije v zadnjih dveh letih pa je končno prisilil, da se merodajni krogi resno pečajo za zgradbo velike električne centrale, ki bo oddajala dovolj moči za industrijske in druge svrhe. Na zadnji seji občinskega sveta zagrebskega se je sklenilo, da zgradi zagrebska mestna občina na lastne stroške tako centralo ob Savi v bližini Krškega. Izvoljena je bila posebna komisija, ki ima pregledati zemljišče med Krškim in Brežicami, ki prihajajo v poštev za zgradbo centrale. Komisija je minuli teden skupno z zastopniki ljubljanske pokrajinske uprave razpravljala na lieu mesta glede koncesije za zgradbo omenjene električne centrale. Razprave se 20. t. m. nadaljujejo. Ljubljanska pokrajinska uprava gre zagrebski mestni občini zelo na roko, tako da je pričakovati, da bo koncesija rešena že tekom enega meseca. Z brežiško občino je nastal radi nekkih zemljišč nesporazum, ki pa bo nedvomno v kratkem odstranjen. Načrt za zgradbo so pregledali tudi tuji strokovnjaki, ki so ga brez razlike vsi odobrili. Tudi finančna stran je zasigurana, tako da je upati, da bo velikopotezni načrt, ki bo v znatni meri dvignil našo domačo industrijo, v dobljenem času uresničen.

Pristopajte k CMD!

Gospodarstvo.

Naše žito in naša valuta.

Pod gornjim naslovom piše „Jugoslovanski Lloyd“: Stabilizacija vrednosti dinarja po njegovi kupni vrednosti in to po oni, ki jo ima v svoji lastni državi, ni lahka stvar, ker se ravna vrednost večinoma po kupni vrednosti v inozemstvu. Če pa vemo, da vrednost posamezne valute v inozemstvu ni odvisna samo od povpraševanja in ponudbe, temveč je čisto popolnoma pod vplivom spekulacije, potem je jasno, da je najboljša in najsigurnejša sredstva, če dvignemo v lastni zemlji kupno vrednost dinarja. To pa zamožemo v prvi vrsti doseči s cenami svojega glavnega pridelka, to je žito.

Žito kot glavni pridelek naše države bi bilo najboljša in najzanesljivejša sredstvo za merilo vrednosti, po kateri bi se ravnali tudi vsi ostali produkti in tudi naša valuta.

To spoznanje je naravno in logično. — Škoda le, da do tega spoznanja še niso prišli tudi naši merodajni krogi, ki bi lahko dali impulz za spremembo našega posebnega pojma o vrednosti, ki bi v kratki dobi prodrl v najširše kroge in ki bi prišel kmalu v sklad z vrednostnimi merili onih držav, v katerih kategorijo spadamo po vsej svoji zunanji in notranji politiki in gospodarski situaciji.

Če bodo padle cene žitu, bodo naravno morale pasti tudi cene ostalim življenjskim potrebščinam in sporedno s padanjem cen bo naraščala vrednost dinarja. Nasprotno pa bodo začeli padati tudi izdatki države, ker se bodo mesto naraščanja plač itd. izdatki ustalili in tekom časa začeli padati.

Vsled naraščanja vrednosti dinarja bo mogoče uvažati potrebne predmete po nižjih cenah, a s pomočjo primerne carinske politike bo mogoče spraviti naše za izvoz določene pridelke v sklad s svetovnimi cenami ter tako povečati dohodke države.

Letos prihajajo iz vseh strani naše države poročila, da setev lepo kaže, ter da bo žetev daleč presegala lanski pridelok. Zato bi bilo letos tem lažje uresničiti ta način dvigovanja vrednosti naše valute. Z izvedbo tega načrta ne bi bil nikdo prizadet, najmanj pa kmet, ki žito pridelal. Kar bi ceneje prodal, bi zato ceneje zopet kupil drugo blago. — Delavna moč, ki se najbolj ravna po cenah hrane, bo sama po sebi postala cenejša in to bo zopet vplivalo na industrijsko in obrtno produkcijo.

Bilo bi neodpušljivo, če bi merodajni krogi ne uporabili tega najsigurnejšega sredstva za povzdigo naše zavožene valute ter tako pripomogli do toli potrebne konsolidacije naših notranjih gospodarskih razmer.

Živinorejski odseki pri občinah.

Živinorejske razmere po naši deželi zahtevajo novih korakov, da si opomore bikoreja in da se bo v bodoče zanj lahko kaj več storilo. Naš živinorejski zakon ni dosegel tistega uspeha, ki smo ga pričakovali. Glavni namen mu je bil vzdrževanje potrebnih plemenjakov. Dosegli smo pa pravzaprav le vsakoletno popisovanje in licenciranje bikov. Za priskrbo, izpodrejo in vzdrževanje potrebnega števila dobrih plemenjakov se je pa premalo storilo. Treba je, da se temu delu posvetijo v bodoče občinski može, ki so zavedni in vneti živinorejci in ki imajo potrebno voljo za javno delo in za blagor naše živinoreje.

Ako bi imeli po naših občinah povsod dobro delujoče živinorejske zadruge, bi vse to delo za vzdrževanje dobrih plemenjakov prevzele zadruge. Žal pa, da jih manjka in da manjka po mnogih krajih naše dežele sploh še potrebnih pogojev za tako združeno delo. Kjer nimamo ne ustaljene, ne plemenske reje, kjer je več barantije in več prekupčevalcev kakor prave domače reje, tam manjka potrebnih tal za uspešno delovanje živinorejskih zdruag. Tam manjka pa tudi združnega čuta.

Dokler niso povsod podani pogoji za uspešno združeno delo in rejo, toliko čim smo navezani na živinorejski zakon in na podrobne njegove naloge, ki se imajo izvajati po občinah. Danes potrebujemo, kakor naš uče izkušnje, gotovega števila vnetih živinorejcev, ki bodo združeni v občinskem živinorejskem svetu, prevzeli to delo in skrb za povzdigo občinske bikoreje. Kjer so občine premaj-

hne, naj se združujejo. Danes imamo že nekaj takih živinorejskih odsekov, ki delujejo po Gorenjskem. Treba pa, da jih dobimo po vsi deželi. Le tam, kjer delujejo z uspehom živinorejske zadruge, se bo dalo izhajati brez dela živinorejskih odsekov. Povsod drugod je pa delo takih odsekov potrebno, ako naj naša živinoreja po deželi smoteno in bolj uspešno napreduje kakor dosihdob. Kakor vemo, se ima v tem zmislu popolniti tudi sedanja izvršitvena naredba k živinorejskemu zakonu za Slovenijo. — R. — (Po »Kmet.«)

Bolezen na fižolovem stročju.

V gorkem poletju in ob vlažnem vremenu se rada pokaže na fižolovem stročju neka posebna bolezen, ki jo imenujemo **pegavost stročja** (lat. *Gleosporium Lindemuthianum*). Stročje dobi po sebi zaokrožene male in večje pege, ki so temnorjave, nekoliko vdrtne in imajo nekoliko izbočen obrobek, tako da izgleda, kakor bi bilo stročje kozavo. Zaraditega bi lahko imenovali to bolezen tudi **kozavost fižolovega stročja**. To bolezen povzročuje glivica, ki se naglo širi. Nastopa pa navadno le na stročju. Če se bolezen zakasni, nastane škoda le na stročju. Seveda je s tem posredno prizadeto tudi zrnje. Če se pa ta bolezen zgodaj prikaže, potem oboli tudi zrnje. Glivica prodre v tem primeru mlado stročje in napade zrnje, ki zastane v razvoju in dobi po sebi tiste znane pege, po katerih se močno loči od zdravega zrnja. Bolno zrnje izgubi svojo vrednost za živež, še posebej pa za seme.

Ta bolezen se prikaže najrajše na fižolu, ki raste pregosto in zaraditega v senci, vsled česar se vlažnost in njena škoda pomnožuje.

Pegavost fižolovega stročja moramo odvrčati predvsem na ta način, da jemljemo za seme skrbno odbrano zrnje, ki je popolnoma zdravo. Poznamo ga na značajni in čisti barvi in na pravilnem razvoju. Pred razvojem stročja odvrčamo bolezen pa tudi s tem, da škropimo fižolove rastline z modro galico, slično kakor delamo to pri vinskih trtah. — R. (Po »Kmetovalcu.«)

Pozor na predenico!

Po naših deteljiščih dela vsako leto veliko škodo deteljina predenica, ki se pokaže po prvi košnji. Ogromna je škoda, ki jo prizadeva ta zajedavka, če pomislimo, da je razširjena malone po vsi deželi. Na vagon najbolshe krme gre s tem v izgubo.

Ta škoda ne obstoji samo v tem, da je po napadenih mestih samo po ena košnja uničena, ampak tudi v tem, da ostajajo ti prostori sploh prazni. Že pri domači detelji, ki jo kosimo samo eno dobro leto, je ta škoda velika. Veliko večja je pa pri lucerni, ker jo po napadenih mestih za vse število let pokonča. Škodljivo, da manj vidno nastopa predenica pa tudi na travniku, kjer nam nize pri tleh uničuje drobno deteljo, tako da je je čimdalje manj.

Škoda, ki jo prizadeva predenica, lahko močno zmanjšamo, če predenico o pravem času poiščemo — namreč takoj v pričetku — in uničimo, ne pa šele takrat, ko se je tako razširila, da so predenica gnezda že vsa rumena in nas detelja že od daleč opominja in kliče na nujno pomoč.

Ko nam deteljišča po prvi košnji zopet dobro ozelene, naj se pazno preledujejo (posebno ob nedeljah popoldne), ali se je predenica že vgnezdila ali ne. Napadeno mesto naj se zaznamuje z vejico, potem pa o prvi priliki očistijo predenice. Pri tem pokončevanju je glavna stvar, da se zatir vse predenične niti, ker se ta zajedavka po teh nitih hitro naprej razširja. Napadeno mesto naj se čim najprej pokose, in sicer tako daleč naokrog, dokler je varno znesti z deteljišča, da ne pade nobena predenična nit na tla, ker bi nam sicer hitro pognala novo predenično gnezdo.

Če napadeno deteljo zgodaj pokosimo, še preden je predenica nastavila cvetje, potem ni treba nobenega požiganja ali drugega pokončevanja. Zadoštuje jo navadno le ostre grablje, da iztrebimo to zajedavko. V tem primeru tudi detelja naprej raste. Treba je le pozneje paziti, ako bi se predenica nanovo pojavila.

Če smo pa nastop predenice zanezarili in se nam ta škodljivka preveč razvila, potem ni zadosti, da napadeno mesto pokosimo in predenico varno po-

spravimo, ampak je treba s takih mest predenico s požiganjem preganjati, da se je iznebimo. V tem primeru so deteljne rastline tudi že uničene in zamorjene. Bodimo torej rajši oprezní in previdni in ne čakajmo, da bi se predenica preveč razpasla po detelji. Stikajmo za njo, da ji pridemo o pravem času do živega!

Sirasto mleko.

Tako imenujemo mleko, ki se sesiri, preden postane kisló. Kakor znano, so mleko v poletnem času rado skisa, če ne skrbimo za potrebno snago in za hlad. S snažnim ravnanjem in hlajenjem ga varujemo pred prezgodnjim kisanjem. To običajno kisanje povzročajo takozvane »mlečno-kisle glivice«, ki se jih navzame mleko že v hlevu, med molžo, in ki se v gorkem mleku in poletnem času silno hitro množe. Te glivice pretvarjajo mlečni sladkor (ki se nahaja v mleku in ki daje mleku slaček okus) v mlečno kislino. Ta pa povzroči, da se sirnina izloči in da se mleko sesiri. Prehitremu kisanju mleka se lahko izognemo, če pazimo že pri molži in pozneje na vso potrebno čistoto in če mleko zadostno hladimo, ker se v dobro shlaženem mleku te glivice ne morejo razmnoževati in mleko kvariti. Zato se tudi v zimskem času navadno ni bati prezgodnjega kisanja, ker manjka v tem času potrebne toplote za hitro razmnoževanje mlečnokislih glivic.

Zgode se pa primeri, da se nam mleko sesiri, preden je nastala mlečna kislina v mleku, tedaj, ko je mleko še sladko. Če se sladko mleko prenašlo sesiri in brez predidodega kisanja, potem imenujemo mleko s to napako »sirasto mleko«. To napako povzročajo tudi glivice, ki jih lahko imenujemo v razliko od prvih »glivice sirastega mleka«. Te glivice delujejo slično, kakor deluje sirišče, ki ga rabijo v sirarnah. Te glivice izločujejo namreč sirišče podobno snov (ferment), ki povzroča prezgodnje sirjenje mleka.

Če se pokaže pri mleku ta napaka, potem je treba seveda ravnati na največje snage, da ga rešimo kvarnih glivic, ki se pa v tem primeru lahko naselijo tudi že v vimenu, ozir. v sesilih. Prvi curek mleka naj gre pri molži na tla. Molža sama pa bodi kar se da čista, ravnatoko tudi vime. Povsem zanesljivega sredstva napram tej napaki, ki se pri posameznih kravah pokaže, nimamo. Mleko takih krav naj se posebej spravlja, da nam zdravega ne okuži. V ostalem je pa gledati na največjo snago pri vsem ravnanju in pri shranjevanju mleka.

Lišaj na sadnem drevesu.

Letos je ostalo zopet vse polno lišaja po našem sadnem drevju! Kakor da bi ne delal nobene škode sadnemu drevju. Lišaj škoduje drevju, in sicer posredno. Čim več ga je na drevju, tem bolj se to občuti. Če preraste mlade veje, se tudi lahko zaduše in posuše.

Lišaj je po mnogih sadnih vrstah močno razširjen. Opazujemo ga zlasti po legah, kjer sadno drevje slabo uspeva. Tam se pokaže lišaj kot posledica slabe zankarne rasti. Če drevje uspeva, mu ostane koža (labud) gladka in svetla, posebno na vejah. Če pa začne zaostajati v rasti, postane koža hrapava. Take kože se lišaj oprijema in jo začne v rasti nadlegovati, tako da ima drevje hkrati dva sovražnika, najprej v neugodnem stajenju, potem pa še v zavratnem delovanju lišaja.

V največjih primerih je lišaj družabnik slabe in zankarne rasti, ker se v tem primeru vse lažje oprijema in obeša na drevesno skorjo.

Vlažne in mrazne lege sploh niso prijazne sadnemu drevju. Zato se po takih legah lišaj najrajše pase. Lišaja imamo veliko vrst, ki so pa vse škodljive, če se oprimejo mlajših vej in vejic. Čim več ga je, bolj jih duši. Zato ga je treba preganjati o pravem času. Dokler se omejuje samo na raskavo deblo, mu je lahko priti do živega. Takrat tudi škoda ni velika. Če se pa razširi po vejicah in se naseli po najmanjših vejicah, potem je pa nevaren, ker zatira in mori mlado rast.

Ker se prikazuje lišaj navadno na slaborastočem drevju, ga je odvrčati s tem, da skrbimo za krepko rast. Sadno drevje naj se sadi v ugodne lege in na dobro zemljo. Pozneje naj se mu pomaga z gnojenjem, da ne zastaja v rasti, posebno po dobrih letinah. Na vsakoletnih pogankih najbolj vidimo, kako nam drevje uspeva in kako dobro se mu godi.

1942

Novo!

Dežni plašči

od 460 Din. naprej, najnovejši vzorci, pravkar došli. Velika izbira perila, klobukov, čevljev, dežnikov, palic, nahrbtnikov in sandal po konkurenčni ceni pri 2595

JAKOBU LAH, Maribor, Glavni trg 2.

Novo!

Salon za damske klobuke

Dragica Zarič, Zagreb.

Dovoljujem si cenj. damam sporočiti, da sem prinesla za kratko dobo v Maribor svojo veliko izbiro najnovejših dunajskih klobukov iz klobučevine, crepe georgette, marocain in organdy-slame v vseh barvah in kakovostih.

Ogled samo kratak čas od 9.—12. in od 14.—18. ure v Gregorčičevi ulici 8, I. ndstr., levo. 1245

Na mnoga leta!

kliče svojemu šefu

LOJZETU STREHAR

udano osobje

1246

kavarne „Central“.

Velika zaloga

cementa, traverz, železa in dr.

po ugodnih cenah.

2576

Pinter & Lenard, Maribor.**Najboljše in najcenejše**

pa tudi najlepše blago za obleke, kakor sukno, hlačevina, volneno blago, plavina, cefir, šifon, platno, izgotovljene obleke, srajce, predpasniki, nogavice, robci, odeje itd. se dobi prvovrstno pri

I. N. Šoštarich, Maribor

Aleksandrova cesta šte. 13. 2577

Pozor!**Slanina!**

V vednost trgovcem, nabaviteljnim zadrugam, delavskim konzumom, gozdnim industrijam, upravam rudnikov, hotelirjem in drugim! Nudim stalno s svojega skladišča iz prve roke po najnižjih dnevnih cenah prvovrstno

la belo, debelo slanino la sladko rožnato papriko
vojeno slanino polsladko papriko
papricirano slanino papriko za guljaš. 1186

Blago pošiljam v zabojih po železnici proti predplačilu ali povzetju. Točna postrežba. Glede cen vprašati pri

Gj. P. Prodanović, paprika eksport in import
Novi Sad (Vojvodina). Erzojavi: Prodanović Novi Sad.

J. TRPIN

NAJCENEJŠA

MANUFATURA

V MARIBORU GLAVNI TRG 17

Mala oznanila

Nova spalnica po ceni na prodaj. Koroska cesta št. 31, dvorišče vrata 10. 1243

Otročja postelja se po ceni prodaj. Zrinskega trg 6. 1241

Soberico, ki siva tudi na stroj, sprejme dr. Valentincig, Gregorčičeva ul. 13. 1243 2-1

Vrčki vseh velikosti, steklenice, krožniki ter razno kuhinjsko posodo, se ceno prodaj. Ruška cesta 45. Istotam so tudi dve medeni pipi na prodaj. 1240

Sadike ramene endivije vedno v vrtnariji. Razlagova ulica 11 1239

Dvoje lahkih motornih koles z garancijskim pismom na prodaj v Centralni garaži Völker. 1238 3-1

Mebilirano sobo z električno lučjo, eventualno s hrano, pri boljši družini, se išče. Ponudbe na upravo lista pod „Park“. 3-1

Higijenična brivnica se vsem priporoča. Prvovrstna postrežba. Vjekoslav Gjarin, Jurčičeva ulica 9. 1850

Prvovrstna čevljarska delavnica R. Menjac, Maribor, Jurčičeva ulica 9, sprejema vse vrste naročil po meri in vsakovrstna čevljarska popravila. Cene zmerno. Postrežba solidna. 1118 20-5

Vrtno garniture ter posamezne komade, enako tudi druge pletene izdelke, potne košare itd., parfumerija, nogavice, bembaz in razno drobnino priporoča po konkurenčni ceni trvdka I. Baloh. Grajski trg 3. 1184 10-3

Ledenica, skoro nova, se po jako nizki ceni prodaj pri Josipu Povednik, Vojašniška ul. št. 4, trgovina z dalmatinskim vinom. 1229 2-2

Nahrbtnike za planince iz jadravine, v raznih barvah in velikostih, priporoča Iv Kravos, Aleksandrova cesta 13. 1196 10-3

Stara sedla, civilna in oficirska, kupuje Iv. Kravos, Aleksandrova cesta 13. 1203 1

Ali ste že preskrbljeni s knjigo „Babilonska uganka“? Dobi se skoraj v vseh knjigarnah. Za isto se iščejo tudi gospodje, ki bi jo prestavili proti primernemu honorarju na angleški, francoski, italijanski in ruski jezik. Naslov v upravi lista. 1197 7-5

Briljante, zlato in srebro kupuje po najvišjih cenah R. Bizjak, juvelir, Maribor, Gosposka ulica 16. 1223 6-3

Baraka v Mestnem parku pri paviljonu se radi odstranitve ceno prodaj. Pojasnila v Park-kavarni. 1236 2-2

Ant. Rud. Legat-ovo zasebno učilišče za strojepisje in stenografijo Maribor

Prva in edina strokovna šola za strojepisje in stenografijo v Mariboru.

Začetek tečajev dne 2. julija.

Vpisovanje in polasnica v trgovini s pisalnimi stroji Ant. Rud. Legat, Maribor, Slovenska ulica 7, telefon 100, od 8. do 12. in od 14. do 18. ure. 1140

Slavenska banka d. d., Zagreb**Podružnica Maribor,**

Aleksandrova cesta šte. 11

Delniška glavica Din 50,000.000—
in rezerve preko Din 12,500.000—

Vloge čez Din 125,000.000—

Podružnice:

Beograd, Bjelovar, Brod n/S., Celje, Dubrovnik, Gornja Radgona, Kranj, Ljubljana, Murska Sobota, Osijek, Sarajevo, Sombor, Sušak, Šibenik, Velikovec, Vršac.

EKSPozITURE:

Rogaška Slatina (sezonska), Škofja Loka, Jesenice.

Agencija: Buenos Aires, Rosario de Santa Fe.

AFILIACIJE:

Ljubljana: Slovenska banka.

Split: Jugoslavenska industrijska banka d. d.

Budapest: Balkan Bank r. t., Vaczi utca 35.

Wien I.: Bankhaus Milan Robert Alexander, Augustinerstrasse 8. 453

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje

ARKO LIQUEUR TRIPLE SEC!**Tungsram ŽARULJA**

783

iz vučene žice - NEPOLOMLJIVA!